

Hallituksen esitys eduskunnalle maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi annetun hallituksen esityksen (HE 15/2017 vp) täydentämiseksi maakuntien rahoitusta koskevien ja eräiden muiden säännösten osalta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan täydennettävän eduskunnalle 2 päivänä maaliskuuta 2017 annettua hallituksen esitystä eduskunnalle maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi (HE 15/2017 vp).

Esitystä täydennetään maakuntien rahoituksesta annettavaksi ehdotettuun lakiin sisältyvän maakuntien muiden tehtävien rahoituksen määräytymistä koskevan sääntelyn osalta siten, että maakuntien rahoitusjärjestelmää voitaisiin käsitellä kokonaisuutena. Tältä osin esityksen perusteluja täydennetään myös nykytilakuvauksen, keskeisten ehdotusten sekä vaikutusarvioinnin osalta.

Maakuntalain, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain voimaannpanosta annettavaksi ehdotettua lakia täydennetään sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen toimitiloihin myönnettyjä valtionavustuksia koskevalla pykälällä. Pykälällä varmistettaisiin, että uudistuksen toimeenpanon seurauksena kunnilta tai kuntayhtymiltä ei ryhdytä perimään takaisin sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen toimitiloihin myönnettyjä valtionavustuksia, jos toimitilan käyttötarkoituksen, hallinnan tai omistusoikeuden muutos tai jääminen kokonaan pois käytöstä ei johdu kunnan tai kuntayhtymän vaikutusmahdollisuuksien piirissä olevasta syystä, vaan nimenomaan uudistuksen toimeenpanosta. Lisäksi täydennetään esityksen perusteluiden nykytilakuvausta ja keskeisiä ehdotuksia.

Julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että hankintalaissa huomioidaan maakuntauudistuksen aiheuttamat muutokset hankintayksiköihin.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 MAAKUNNILLE SIIRTYVÄT MUUT TEHTÄVÄT.....	3
2 SIIRTYVIEN TEHTÄVIEN NYKYINEN RAHOITUS JA HENKILÖSTÖ.....	3
3 SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON SEKÄ PELASTUSTOIMEN TOIMITILOIHIN MYÖNNETYT VALTIONAVUSTUKSET.....	5
4 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	7
5 MAAKUNTIEN RAHOITUS SIIRTYVISSÄ TEHTÄVISSÄ.....	7
6 LAKI MAAKUNTALAIN, SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON JÄRJESTÄMISESTÄ ANNETUN LAIN JA PELASTUSTOIMEN JÄRJESTÄMISESTÄ ANNETUN LAIN VOIMAANPANOSTA, ESITYKSEN TÄYDENTÄMINEN.....	17
7 MUUT MUUTOKSET.....	18
8 ASIAN VALMISTELU JA RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	18
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	20
1 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT.....	20
1.1 Laki maakuntien rahoituksesta.....	20
1.2 Maakuntalain, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain voimaapanolaista annettu laki.....	29
1.3 Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista.....	29
2 TÄRKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET.....	30
3 VOIMAANTULO.....	30
LAKIEHDOTUKSET.....	31
Laki maakuntien rahoituksesta.....	31
Laki maakuntalain, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain voimaapanosta.....	39
Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 5 §:n muuttamisesta.....	39
LIITE.....	41
RINNAKKAISTEKSTIT.....	41
Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 5 §:n muuttamisesta.....	41

YLEISPERUSTELUT

1 Maakunnille siirtyvät muut tehtävät

Hallitus linjasi 5 päivänä huhtikuuta 2016 yksityiskohtaisesti maakunnille siirtyvistä muista kuin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävistä. Näitä tehtäviä olisivat ympäristöterveydenhuollon, aluekehittämisen ja rakennerahastotoiminnan, elinkeinojen edistämisen, alueiden käytön ohjauksen ja suunnittelun, maatalous- ja viljelijäntukihallinnon, maatalous- ja turkistarhayrittäjien lomituksen, vesivarojen käytön ja hoidon, vesien- ja merenhoidon, rakentamisen ohjauksen, kulttuuriympäristön hoidon, maakunnallisen identiteetin ja kulttuurin edistämisen, ympäristötiedon tuottamisen ja jakamisen tehtävät sekä maakunnille lain perusteella annettavat muut alueelliset palvelut. Maakuntien tehtävien perustana olisi selkeä työnjako maakunnan, kunnan ja valtion välillä. Nämä tehtävät siirrettäisiin maakunnille kunnista, maakuntien liitoista, muista kuntayhtymistä, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista, työ- ja elinkeinotoimistoista sekä aluehallintovirastoista.

Tehtävistä on ehdotettu säädettävän yleisesti maakuntalain 6 §:ssä. Edellä kuvatun tehtäväjaon vaatimat muutokset asianomaisten kuntien, kuntayhtymien ja valtion viranomaisten tehtäviä koskevaan laajaan erityislainsäädäntöön valmistellaan ja toteutetaan erikseen osana parhailaan valmistelussa olevaa maakuntauudistusta.

2 Siirtyvien tehtävien nykyinen rahoitus ja henkilöstö

Maakunnille siirretään tehtäviä ja henkilöstöä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilta, työ- ja elinkeinotoimistoilta, aluehallintovirastoilta sekä kunnilta ja kuntayhtymiltä. Valtion tehtävien rahoitus koostuu nykytilassa kunkin vuoden talousarvion mukaisista määrärahoista sekä toimintaan nettoutettavista tuotoista. Kuntien tehtävien rahoituslähteitä ovat kuntien omat rahoituslähteet (verotulot, lainat) ja valtionosuudet. Kuntayhtymien toiminnan rahoittavat pääosin kunnat, mutta niillä on myös muita rahoituslähteitä, kuten ulkopuolista hankerahoitusta.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista siirtyvien tehtävien nykyinen rahoitus ja henkilöstö

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toiminnan rahoitukseen on osoitettu valtion vuoden 2017 talousarviossa momentille 32.01.02 Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v) 172 660 000 euron nettomääräraha. Toimintaan nettoutettavia tuloja momentille arvioidaan kertyvän 30 000 000 euroa. Vuoden 2015 elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten henkilötyövuositoteuma toimintamomentilla oli 2 883 ja vuoden 2017 toteuman on arvioitu olevan noin 2 544 henkilötyövuotta. Lisäksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kautta ohjautuu rahoitusta useilta sanotun momentin selvitysosassa luetelluilta talousarvion momenteilta. Osaan kyseisistä momenteista sisältyy oikeus käyttää niitä myös henkilöstön palkkaamiseen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiin. Tätä henkilöstöä oli elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa vuonna 2015 402 henkilötyövuotta ja arvioitu olevan vuonna 2017 noin 400 henkilötyövuotta.

Uudistuksessa tehtäväsiirtojen yhteydessä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset lakkautetaan 1 päivänä tammikuuta 2019 lukien ja niiden tehtävät siirtyvät valtaosin maakunnille mutta eräiltä osin myös uudelle perustettavalle Valtion lupa- ja valvontavirastolle, Innovaatiorahoituskeskus Tekesille, Liikenteen turvallisuusvirasto Trafille, Liikennevirastolle, Maa-seutuvirastolle ja Valtiokonttorille. Tehtäväsiirrot Innovaatiorahoituskeskus Tekesille ja Liikenteen turvallisuusvirasto Trafille tulevat voimaan jo ennen vuoden 2019 alkua.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenomomentin määrärahasta on vuoden 2017 tasossa arviolta 134 miljoonaa euroa maakuntien yleiskatteeseen valtionrahoitukseen siirtyvää osuutta ja 46 miljoonaa euroa valtion eri virastoille siirtyvää osuutta. Henkilötyövuosina maakunnille siirtyvien tehtävien osuus on vuoden 2015 tasossa noin 2 400 henkilötyövuotta ja valtion eri virastoille siirtyvien tehtävien osuus noin 700 henkilötyövuotta. Luvut sisältävät myös elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen henkilötyövuodet. Lisäksi maakuntien yleiskatteeseen valtionrahoitukseen siirtyy muilta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tehtäviin kytkeytyviltä momenteilta vuoden 2017 tasossa noin 577 miljoonaa euroa maakuntien yleiskatteeseen valtionrahoitukseen. Omiksi momenteikseen valtion talousarvioon jääville momenteille jää lisäksi noin 2,92 miljardia euroa sellaisia määrärahoja, jotka jatkossa ohjautuvat maakuntien kautta eri käyttötarkoituksiin kuten Euroopan unionin ohjelmien mukaisiin maatalous- ja yritystukiin. Maakuntien on mahdollista osin käyttää näiden momenttien määrärahoja myös henkilöstön palkkaamiseen kyseisiin tehtäviin niissä puitteissa kuin valtion talousarviossa määritellään ja momenteista vastaavat ministeriöt tai keskushallinnon virastot maakunnille rahoitusta osoittavat.

Työ- ja elinkeinotoimistoista siirtyvien tehtävien nykyinen rahoitus ja henkilöstö

Työ- ja elinkeinotoimistojen toiminnan rahoitukseen on osoitettu valtion vuoden 2017 talousarviossa momentille 32.30.01 Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v) 173 131 000 euron nettomääräraha. Toimintaan nettoutettavia tuloja momentille arvioidaan kertyvän 400 000 euroa. Vuoden 2015 työ- ja elinkeinotoimistojen henkilötyövuositoteuma toimintamenomomentilla oli 2 418 ja vuoden 2017 toteuman on arvioitu olevan noin 2 289 henkilötyövuotta. Muilta momenteilta rahoitettavaa työ- ja elinkeinotoimistojen palveluksessa olevaa henkilöstöä oli 375 henkilötyövuotta vuonna 2015 ja arvioitu olevan 400 henkilötyövuotta vuonna 2017.

Uudistuksessa tehtäväsiirtojen yhteydessä työ- ja elinkeinotoimistot lakkautetaan 1 päivänä tammikuuta 2019 lukien ja niiden tehtävät siirtyvät maakunnille lukuun ottamatta työvoimapolitiittisten lausuntojen antamisen tehtävää, joka siirretään työttömyyskassoille ja Kansaneläkelaitokselle. Samalla toteutetaan maakunnille siirtyviä työ- ja yrityspalveluja sääntelevän lainsäädännön kokonaisuudistus antamalla laki aluekehityksestä ja kasvupalveluista. Kasvupalvelu-uudistuksen keskeinen tavoite on, että erilaiset palvelut sovitetaan toisiinsa ja tuotetaan asiakastarpeiden perusteella. Vastuu tästä olisi maakuntien järjestämistoiminnoilla. Laissa säänneltäisiin kasvupalvelujen tuottamisesta. Tuottaminen perustuisi ensisijaisesti markkinaehtoisin ratkaisuihin ja maakunnan oma palvelutuotanto olisi aina viimesijainen ratkaisu. Maakunnan velvollisuus tarkastella markkinoiden tilannetta on jatkuva ja voidaan arvioida, että jollain aika jännteellä uudistus siirtäisi julkisen hallinnon nykyisestä kasvupalvelutehtäviä tekevistä henkilöstöstä vähintään 75 prosenttia yksityiselle sektorille. Tehtäväsiirtojen myötä koko työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenomomentin mukaisesti määrärahasta noin 91 prosenttia siirretään osaksi maakuntien yleiskatteista valtionrahoitusta.

Aluehallintovirastoista siirtyvien tehtävien nykyinen rahoitus ja henkilöstö

Aluehallintovirastojen toiminnan rahoitukseen on osoitettu valtion vuoden 2017 talousarviossa momentille 28.40.01 Aluehallintovirastojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v) 53 300 000 euroa. Toimintaan nettoutettavia tuloja momentille arvioidaan kertyvän 13 860 000 euroa. Lisäksi aluehallintovirastojen toimintaa rahoitetaan työsuojelutehtävien osalta sosiaali- ja terveysministeriön pääluokan momentilta 33.02.07 Työsuojelun aluehallintoviranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), jolle on osoitettu valtion vuoden 2017 talousarviossa 24 308 000 euron nettomääräraha.

Uudistuksessa tehtäväsiirtojen yhteydessä aluehallintovirastot lakkautetaan 1 päivänä tammi-kuuta 2019 lukien ja niiden tehtävät siirtyvät pääosin uudelle perustettavalle Valtion lupa- ja valvontavirastolle. Samassa yhteydessä maakunnille siirretään nykyisten aluehallintovirastojen tehtävistä terveydensuojelun, romaniasiain hallinnon, ja alueellisen alkoholihallinnon tehtävät sekä pääosa eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnasta. Eviraan siirretään elintarvikevalvonnan ja eläinten terveyden ja hyvinvoinnin ohjaustehtävät. Maakunnille aluehallintovirastoilta siirrettävien tehtävien myötä maakuntien yleiskatteiseen valtionrahoitukseen siirtyy aluehallintoviraston toimintamomentilta 28.40.01 noin 3,5 miljoonaa euroa, mikä vastaa noin 100 henkilötyövuoden kustannuksia toimintaan nettoutettavat tulot huomioiden.

Lomitushallinnon tehtävien nykyinen rahoitus

Varsinaisen lomituspalvelun hankintaan tarkoitettu rahoitus on koottu valtion talousarviossa seuraaville neljälle sosiaali- ja terveysministeriön pääluokan momenteille: momentti 33.80.50 Valtion korvaus maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituspalvelujen hallintomenoihin (kiinteä määräraha), momentti 33.80.40 Valtion korvaus maatalousyrittäjien lomituspalvelujen kustannuksiin (arviomääräraha), momentti 33.80.42 Valtion korvaus poronhoitajien sijaisavun kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v) ja momentti 33.80.41 Valtion korvaus turkistuottajien lomituspalvelujen kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v). Yhteensä näillä momenteilla on valtion vuoden 2017 talousarviossa määrärahoja 178,29 miljoonaa euroa.

Kunnista siirtyvien kunnallisen maataloustukihallinnon tehtävien nykyinen rahoitus ja henkilöstö

Maakunnille siirtyvän kunnallisen maaseututukihallinnon tehtävien kustannukset ovat arviolta noin 19,5 miljoonaa euroa. Arvio perustuu Maaseutuviraston kesällä 2016 tekemään erilliselvitykseen kuntien yhteistoiminta-alueille. Kuntien maaseutuhallinnon tehtävissä työskentelee arviolta noin 500 henkilöä. Valtaosa rahoituksesta ja henkilöstöstä kohdistuu kuntien viljelijätukihallinnon tehtäviin.

Maakuntien liittojen tehtävien nykyinen rahoitus ja henkilöstö

Liittojen rahoitus koostuu pääosin kuntien jäsenmaksuosuuksista sekä ulkopuolisesta hanke- rahoituksesta. Kuntien jäsenmaksuosuudet maakuntaliittojen lakisääteisiin tehtäviin ovat noin 52 miljoonaa euroa vuonna 2017. Liittojen lakisääteisten tehtävien lisäksi osa maakuntien liitoista on vastannut myös muun muassa pelastustoimen tehtävien hoitamisesta ja kesäyliopisto- toiminnasta. Näihin tehtäviin maakunnan kunnat ovat osoittaneet erillisrahoituksen. Maakuntien liittojen menoista arviolta noin 60 prosenttia koostuu henkilöstökuluista. Maakuntien liit- tojen palveluksessa työskentelee vuoden 2016 tietojen mukaan noin 690 henkilöä.

3 Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen toimitiloihin myön- netyt valtionavustukset

Kuntien omistamiin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen toimitiloihin on men- neiden vuosien aikana myönnetty valtionavustuksia erilaisten säännösten perusteella. Rahoi- tusta säätelevään lainsäädäntöön ja rahoituspäätöksiin sisältyy pääsääntöisesti aina ehto rahoi- tuksen takaisinperinnästä, jos kyseisen toimitilan käyttötarkoitus, omistus tai hallinta muuttuu.

Sosiaali- ja terveydenhuollon perustamishankkeiden valtionavustusta koskevat säännökset si- sältyvät sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionavustuksesta annettuun lakiin (733/1992). Valtionavustuksen myöntäminen perustamishankkeisiin vähentyi 2000-luvun alussa ja vuosina 2006 - 2008 avustuksia ei myönnetty lainkaan, mutta vuosina 2009 - 2012

myönnettiin 29 miljoonaa euroa korjausrakentamiseen. Vuonna 2013 tuli voimaan valtioneuvoston asetus sosiaali- ja terveydenhuollon rakennusten sisäilma- ja kosteusvauriohankkeisiin myönnettävästä valtionavustuksesta (1099/2013). Asetuksen perusteella on myönnetty avustuksia 15 miljoonaa euroa. Avustuksen myöntämisessä noudatettiin valtionavustuslain (688/2001) säännöksiä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionavustuksesta annetun lain 30 §:n mukaan perustamishankkeeseen saatua valtionavustusta vastaava suhteellinen osa hankitun omaisuuden käyvästä arvosta voidaan kokonaan tai osaksi määrätä palautettavaksi valtiolle, jos hankittu omaisuus luovutetaan taikka jos toiminta lopetetaan tai omaisuuden käyttötarkoitusta muutetaan pysyvästi eikä omaisuutta käytetä muuhun valtionosuuteen tai -avustukseen oikeutavaan toimintaan. Valtionavustusta ei kuitenkaan voida periä takaisin sellaisella perusteella, joka on syntynyt myöhemmin kuin 15 vuoden kuluttua hankkeen valtionavustusselvityksen antamisesta. Sosiaali- ja terveydenhuollon rakennusten sisäilma- ja kosteusvauriohankkeisiin myönnettävästä valtionavustuksesta annetun asetuksen 11 §:n mukaan valtionavustuksen kohteena ollutta omaisuutta tulee käyttää avustuspäätöksessä määrättyyn tarkoitukseen 15 vuoden ajan valtionavustusselvityksen toimittamisesta lukien eikä omaisuutta saa mainittuna aikana luovuttaa toiselle eikä siirtää toisen omistukseen tai hallintaan.

Palosuojelurahasto on valtion talousarvion ulkopuolinen rahasto, jonka toiminta perustuu palosuojelurahastolakiin (306/2003) ja valtioneuvoston palosuojelurahastosta annettuun asetukseen (625/2003). Rahasto myöntää avustuksia pelastustoimen alueille, kunnille ja sopimuspalokunnille. Rakennushankeavustusta voidaan myöntää uusien paloasemien rakentamiseen sekä vanhojen paloasemien merkittävään peruskorjaukseen tai laajentamiseen. Palosuojelurahastosta myönnettäviin avustuksiin sovelletaan, mitä valtionavustuslaissa säädetään ja rahasto toimii näissä avustuksissa valtionavustuslaissa tarkoitettuna valtionapuviranomaisena.

Öljysuojarahasto on valtion talousarvion ulkopuolinen rahasto, joka on ympäristöministeriön hoidossa (laki öljysuojarahastosta 1406/2004). Öljysuojarahastosta voidaan myöntää avustuksia alueen pelastustoimelle tai kunnalle öljyntorjuntakaluston säilyttämiseen tarkoitettun varaston rakentamiseen tai vuokraamiseen sekä muun muassa öljyntorjunnan harjoitusaluetta varten. Öljysuojarahastosta myönnettäviin harkinnanvaraisiin avustuksiin sovelletaan valtionavustuslakia vastaavalla tavalla kuin palosuojelurahaston avustuksiin.

Palosuojelurahastosta ja öljysuojarahastosta myönnetään avustuksia vuosittain. Palosuojelurahasto myöntää rakennushankkeisiin vuosittain noin 2 miljoonaa euroa. Öljysuojarahastosta nimenomaan rakennushankkeisiin myönnettävät avustukset ovat merkittävästi palosuojelurahastoa pienempiä rahaston varojen käytön kohdistuessa ensisijaisesti öljyvahinkojen korvaamiseen sekä öljyntorjunnan kaluston hankkimiseen ja öljyntorjuntavalmiuden ylläpitämiseen.

Valtionavustuslain 13 §:n mukaan omaisuutta, johon valtionavustusta on myönnetty, ei saa käyttää pysyvästi muuhun kuin valtionavustuspäätöksessä määritellyyn käyttötarkoitukseen eikä omaisuuden omistus- tai hallintaoikeutta luovuttaa toiselle valtionavustuspäätöksessä määrättyinä valtionavustuksen kohteena olevan omaisuuden käyttöaikana. Valtionavustuspäätöksessä valtionavustuksen kohteena olevan omaisuuden käyttäjäksi saadaan määrätä enintään kymmenen vuotta valtionavustuksen tai sen viimeisen erän maksamisesta. Omaisuuden käyttöaika on kuitenkin 30 vuotta valtionavustuksen myöntämisestä, jos valtionavustus on myönnetty kiinteän omaisuuden, rakennuksen tai rakennuksessa olevan huoneiston hankintaan tai perusparannukseen.

4 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esitystä täydennetään maakuntien rahoituksesta annettavaksi ehdotettuun lakiin (jäljempänä *rahoituslakiehdotus*) sisältyvän maakuntien muiden tehtävien rahoituksen määräytymistä koskevan sääntelyn osalta siten, että maakuntien rahoitusjärjestelmää voitaisiin käsitellä kokonaisuutena.

Rahoituslakiehdotuksen mukaiset rahoituksen määräytymisperusteet ja valtion rahoituksen kustannuspohja poikkeavat sisällöllisesti monelta osin siitä tavasta, jolla tällä hetkellä rahoitetaan valtiolta maakunnille siirtyvät tehtävät. Valtiolta siirtyvien tehtävien osalta tehtävien toimintamenot sekä eräät muut näihin tehtäviin kytkeytyvät maa- ja metsätalousministeriön, liikenne- ja viestintäministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön sekä ympäristöministeriön pääluokkien määrärahat budjetoidaan vuodesta 2019 alkaen maakuntien valtionrahoitusmomentille. Valtion rahoitus jaetaan tältä momentilta maakunnille laskennallisiin tekijöihin perustuen, kun nykyään jako valtion virastoille tapahtuu virastokokonaisuuskohtaisilta toimintamenomomenteilta tulosohtausprosessissa tulossopimuksin. Osaan maakunnille osoitetuista tehtävistä rahoitus kohdistettaisiin kuitenkin erillisrahoituksena tehtävien ja niiden rahoituksen luonteen vuoksi.

Esitykseen sisältyvien laskennallisten kustannusten määräytymisperuste-ehdotusten lähtökohdiana on ollut jo valmistellun rahoituslakiehdotuksen sääntelytapaa noudattaen yksinkertainen, maakuntatasolla eri puolilla maata maakuntien toiminnan kustannusten keskeiset perusteet kattava malli. Maakunnan muiden tehtävien rahoituksen tarkoituksenmukaiseksi kohdentamiseksi rahoituslakiehdotukseen lisättäisiin uusina määräytymistekijöinä kasvupalvelua ja maatalousyritysten lomitusta kuvaavat kertoimet sekä maakunnan muiden tehtävien asukastiheyskerroin. Lisäksi asukasperusteisen rahoituksen painoa kasvatettaisiin. Rahoituksen kokonaismäärän kasvaessa ehdotukseen jo sisältyvien määräytymistekijöiden painot muuttuisivat, vaikka niiden perusteella kohdennettavan rahoituksen määrä pysyy ennallaan.

Rahoituslakiehdotuksen 6 §:ään sisältyy kustannusten kasvua hillitsevä rajoitin, joka toisaalta osaltaan turvaa maakuntien sosiaali- ja terveydenhuollon laskennallisiin kustannuksiin perustuvan rahoituksen tason nousua. Maakuntien muissa tehtävissä ei ole vastaavaa väestön ikäännyttämisestä tai muista tekijöistä seuraavaa palvelutarpeen kasvua, minkä vuoksi rajoitinta ei olisi perusteltua soveltaa näihin tehtäviin. Lisäksi valtiolta siirtyvien tehtävien rahoitus on ollut valtion talousarviossa harkinnanvaraista eikä nykytilaa olisi tältä osin tarkoitus muuttaa.

Rahoituslakiehdotuksen 6 §:ään sisältyy säännös myös varainhoitovuoden arvioitun kustannustason muutoksen huomioon ottamisesta. Arvioitu kustannustason muutos otettaisiin täysimääräisesti huomioon sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien laskennallisessa rahoituksessa. Muiden tehtävien osalta laskennalliset kustannukset tarkistettaisiin vain osittain vastaamaan maakuntaindeksin mukaan määräytyvää arvioitua kustannustason muutosta. Maakunnille siirtyvien tehtävien nykyisessä valtion talousarvioon sisältyvässä rahoituksessa kustannustason muutosta ei oteta säännönmukaisesti huomioon. Maakuntien rahoituksen perustuessa pääosin valtionrahoitukseen kustannustason muutos otettaisiin osittain huomioon rahoituksen mitoituksessa, jotta maakunnilla on riittävät edellytykset hoitaa niille osoitetut tehtävät.

Lisäksi rahoituslakiehdotukseen sisältyvään maakunnan rahoituksen harkinnanvaraiseen korotukseen ehdotetaan sisällytettävän siirtymäaikana erityinen erä, jolla voitaisiin tasoittaa siirtymäkaudella tapahtuvia merkittäviä rahoitustason alenemia.

5 Maakuntien rahoitus siirtyvissä tehtävissä

Maakunnan tehtävälästä ehdotetaan säädettävän ehdotetun maakuntalain 6 §:ssä. Tässä esityksessä kuvataan maakuntien tehtävien rahoitus seuraavissa maakuntalain mukaisissa tehtävissä: 3) alueellinen alkoholihallinto; 6) maatalous ja maaseudun kehittäminen; 7) maataloustuotteiden markkinajärjestelyt, maatalouden tuotantopanosten turvallisuus, laatu ja käyttö sekä kasvinterveyden valvonta; 8) kalatalous ja vesitalous; 9) aluekehittämisviranomaisen tehtävät, alueen, sen elinkeinoelämän ja innovaatioympäristöjen kehittäminen ja rahoittaminen, näihin liittyvä koulutus ja osaamisen kehittäminen, kulttuurin edistäminen, yritys-, työ- ja elinkeinopalvelujen järjestäminen sekä kotoutumisen edistäminen; 10) alueellisen lyhyen, pitkän ja keskipitkän aikavälin koulutustarpeiden ennakointi ja alueellisten koulutustavoitteiden valmistelu; 11) maakunnan suunnittelu ja maakuntakaavoitus; 12) kuntien alueiden käytön suunnittelu ja rakennustoimen järjestämisen edistäminen; 13) luonnon monimuotoisuuden suojelun edistäminen ja kulttuuriympäristön hoito; 14) liikennejärjestelmän toimivuus, liikenneturvallisuus, tie- ja liikenneolot, alueellinen tienpito, maankäytön yhteistyö sekä toimintaympäristöä koskevien tietojen tuottaminen valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitteluun; 15) yksityisteitä ja liikkumisen ohjausta koskevat valtionavustustehtävät; 17) alueellisen liikuntaneuvoston asettaminen yhteistyössä muiden maakuntien kanssa sekä liikunnan edistäminen maakunnassa alueellisen liikuntaneuvoston toiminnan kautta sekä ulkoilureittitehtävät; 18) maakunnallisen identiteetin edistäminen alueella yhteistyössä alueen muiden toimijoiden kanssa; 19) kulttuuria koskevien suunnitelmien ja kehittämistoimenpiteiden yhteensovittaminen osana maakuntastrategian ja -ohjelman sekä maakuntakaavoituksen toteuttamista; 20) vesihuollon edistäminen ja suunnittelu, vesivarojen käytön ja hoidon sekä tulvariskien hallinnan tehtävät, alueelliset luonnonvaratehtävät ja huolehtiminen ympäristö-, vesihuolto- ja vesistötoiden toteuttamisesta; 21) vesien ja merensuojelu, vesien ja merenhoidon järjestäminen ja toteuttaminen sekä merialuesuunnittelu; 22) ympäristötiedon tuottaminen ja ympäristötietouden parantaminen; 23) maakunnan varautuminen ja alueellisen varautumisen yhteensovittaminen; 24) maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituspalvelujen järjestäminen sekä poronhoitajien sijaisvun kustannusten korvaaminen; 25) alueelliset romaniasiain neuvottelukuntia ja romaniasioita koskevat tehtävät; 26) yhteispalveluiden alueellinen järjestäminen ja kehittäminen.

Lisäksi tässä esityksessä kuvattava rahoitus on tarkoitettu niiden seuraavien tehtävien hoitoon, joita maakunta maakuntalain 6 §:n mukaan voisi lisäksi hoitaa varsinaisen tehtävälänsä ohella: 1) liikennepalveluiden maakunnallinen kehittäminen ja järjestäminen sekä julkisen henkilöliikenteen suunnittelu ja järjestäminen samoin kuin sitä koskevat valtionavustustehtävät, lukuun ottamatta toimintaa liikenteen palveluista annetun lain (/) IV osan 1 luvun 3 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen kunnallisten ja seudullisten viranomaisten toimialueella, näiden alueiden liikenteen suunnittelu ja järjestäminen, sekä raideliikenne; 2) saaristoliikenteen suunnittelu ja järjestäminen; 5) maakunnan tehtäviin liittyvät kansainväliset ja Euroopan unionin asiat ja yhteydet.

Maakuntien toiminnan rahoitus (määrärahasiirrot valtion virastoilta ja kunnilta)

Maakuntien edellä mainittujen tehtävien rahoitus ehdotetaan koottavaksi uudistuksessa ensisijaisesti valtiovarainministeriön pääluokkaan perustettavalle maakuntien valtionrahoitusmomentille (maakuntien rahoitus –momentti). Momentille siirtyisi rahoitusta toimintamenojen osalta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamomentilta 32.01.02, työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamomentilta 32.30.01 sekä aluehallintovirastojen toimintamomentilta 28.40.01.

Lisäksi yleiskatteiselle momentille siirretään rahoitusta hallinnonaloittain yhdeltä tai useammalta maa- ja metsätalousministeriön, liikenne- ja viestintäministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön sekä ympäristöministeriön momentilta. Näistä momen-

HE 57/2017 vp

teista euromääräisesti merkittävimpiä kokonaisuuksia ovat julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (kasvupalvelut) sekä lomituspalvelujen kokonaisuus.

Kunnista siirrettävien tehtävien rahoituksen kokoaminen huomioidaan kuntien verotulojen ja valtionosuuksien muutoksessa. Maakuntien yleiskatteiselle valtionrahoitusmomentille siirretään kuntien rahoituksesta arviolta 3,33 miljoonaa euroa. Siirrettävä määräraha kattaa kunnilta siirrettävistä tehtävistä nykyisten maakuntien liittojen tehtävät kuntamaksuuksien mukaisesti sekä kunnallisen maataloushallinnon kustannukset.

Yleiskatteiselle maakuntien valtionrahoitusmomentille kootaan rahoitusta yhteensä vuoden 2017 tasossa arviolta 1,04 miljardia euroa seuraavilta valtion vuoden 2017 talousarvion mukaisilta momenteilta:

Valtiovarainministeriön pääluokka

- Momentti 28.40.01 Aluehallintoviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v); n. 7 %:a momentin määrarahasta

Maa- ja metsätalousministeriön pääluokka

- Momentti 30.20.20 Eläinlääkintähuolto ja kasvintuhoojien torjunta (arviomääräraha); n. 70 %:a momentin määrarahasta
- Momentti 30.40.31 Vesi- ja kalataloushankkeiden tukeminen (siirtomääräraha 3 v); 100 %:a momentin määrarahasta

Liikenne- ja viestintäministeriön pääluokka

- Momentti 31.10.41 Valtionavustus eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon (siirtomääräraha 3 v); 100 %:a momentin määrarahasta
- Momentti 31.10.50 Valtionavustus yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen (siirtomääräraha 3 v); n. 5 %:a momentin määrarahasta
- Momentti 31.30.63 Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v); n. 42 %:a momentin määrarahasta

Työ- ja elinkeinoministeriön pääluokka

- Momentti 32.01.02 Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v); n. 77 %:a momentin määrarahasta
- Momentti 32.30.01 Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v); n. 91 %:a momentin määrarahasta
- Momentti 32.30.51 Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2 v); 100 %:a momentin määrarahasta
- Momentti 32.50.42 Yritysten kehittämishankkeiden tukeminen (arviomääräraha); 100 %:a momentin määrarahasta
- Momentti 32.50.65 Työllisyysperusteiset siirtomenot investointeihin (arviomääräraha); 100 %:a momentin määrarahasta
- Momentti 32.70.30 Valtion korvaukset kotouttamisesta (arviomääräraha); n. 15 %:a momentin määrarahasta (jaetaan 3 luvun jakoperusteiden mukaisesti)

Sosiaali- ja terveysministeriön pääluokka

- Momentti 33.20.31 Valtion korvaus kunnille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä (arviomääräraha); 100 % momentin määrarahasta (jaetaan 3 luvun jakoperusteiden mukaisesti)
- Momentti 33.80.40 Valtion korvaus maatalousyrittäjien lomituspalvelujen kustannuksiin (arviomääräraha); 100 %:a momentin määrarahasta

HE 57/2017 vp

- Momentti 33.80.50 Valtion korvaus maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituspalvelujen hallintomenoihin (kiinteä määräraha); 100 %:a momentin määrarahasta

Ympäristöministeriön pääluokka

- Momentti 35.01.65 Avustukset järjestöille ja ympäristönhoitoon (siirtomääräraha 3 v); n. 18 %:a momentin määrarahasta
- Momentti 35.10.22 Eräät ympäristömenot (siirtomääräraha 3 v); n. 28 %:a momentin määrarahasta
- Momentti 35.10.61 Vesien- ja ympäristönhoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v); n. 29 %:a momentin määrarahasta
- Momentti 35.20.64 Avustukset rakennusperinnön hoitoon (siirtomääräraha 3 v); n. 65 %:a momentin määrarahasta

Momenttikohtaiset määrarahasiirrot tarkentuvat lopulliseen muotoonsa vuoden 2019 talousarvion valmistelun yhteydessä.

Lisäksi maakunnille siirrettäviin tehtäviin kytkeytyvää rahoitusta tullaan kanavoimaan osin maakuntien käyttöön ja osin maakuntien eteenpäin välitettäväksi useilta valtion talousarvioon erillisiksi ja eri pääluokkiin sijoittuviksi momenteikseen jääviltä momenteilta. Näitä ns. erillismomenttien määrärahoja ovat erityisesti maataloustukien maksatukseen käytettävät varat sekä EU:n rahastoihin kytkeytyvät unionin ja kansalliset varat. Lisäksi nykyisiin pääluokkiin jääviä, läpivirtauserien kaltaisia määrärahoja sisältäviä momenteja on yksi korkotukimenojen maksamiseen tarkoitettu momentti ja kaksi suoraan valtion talousarvioon sisältyvien tulomomenttien mukaisina budjetoitavaa momenttia (maa- ja metsätalousministeriön pääluokasta momentit 30.10.40, 30.10.41, 30.10.43, 30.10.64, 30.20.40-44, 30.40.20, 30.40.51 ja 30.40.62 sekä työ- ja elinkeinoministeriön pääluokasta momentti 32.50.64). Lisäksi liikenne- ja viestintäministeriön pääluokan perusväylänpidon momentin tienpitoon käytettävät määrarahat (31.10.20) jäisivät nykyiseen pääluokkaan muun muassa valtiolla säilyvän tieverkon omistajuuden ja yhtenäisyyden säilyttämisen vuoksi. Myös maa- ja metsätalousministeriön pääluokan momentit 30.10.51, 30.40.21 ja 30.40.40, liikenne- ja viestintäministeriön pääluokan momentit 31.30.64 ja 31.30.66 sekä osa momentilta 31.10.50 ja sosiaali- ja terveysministeriön pääluokan momentit 33.80.41 ja 33.80.42 jäisivät ministeriön pääluokkaan. Maakuntien toimintaan kytkeytyviä määrärahoja näillä momenteilla on valtion vuoden 2017 talousarviossa yhteensä noin 2,92 miljardia euroa. Momenttikohtaiset perustelut sille, että niiden määrärahoja ei uudistuksen yleislinjan vastaisesti siirretä osaksi maakuntien valtionrahoituksen momentin määrärahoja, ovat pääluokittain seuraavat:

Maa- ja metsätalousministeriön pääluokka

- Momentti 30.10.40 Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset (siirtomääräraha 3 v). Momentin määräraha valtion vuoden 2017 talousarviossa on 71 976 000 euroa. Määräraha on osa EU:n komission 12 päivänä joulukuuta 2014 hyväksymää osarahoitteista Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman 2014–2020 (maaseutuohjelma) rahoitusta. Määrärahalla maksetaan maaseutuohjelmassa hyväksytyistä aloittamis- ja investointiavustuksista kunakin vuonna aiheutuvat menot. EU:n komissio ja tilintarkastustuomioistuimien tarkastavat tuen toimeenpanoa ja määrärahaan liittyy mahdollisuus EU:n komission rahoitusoikaisuihin. Varsinaiset myöntämispäätökset hankkeista tehdään nykyisin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa ja jatkossa maakunnissa, mutta momentti tulee säilyttää erillisenä momenttina valtion talousarviossa, sillä kyse on unionin varoista.
- Momentti 30.10.41 Maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuki (arviomääräraha). Momentin määräraha valtion vuoden 2017 talousarviossa on 14 000 000 euroa. Määräraha on Maaseutuviraston hallinnoima läpivirtausera, joka liittyy aiempina vuosina

myönnettyjen korkotukilainojen valtion maksettavaksi tulevan korkotukiosuuden maksamiseen. Maakunnilla tai millään muullakaan taholla ei ole mahdollisuutta vaikuttaa määrärahan käyttöön tai kohdentamiseen, vaan tämä määräytyy suoraan korkotukiosuuden perusteella. Määrärahan siirtäminen yleiskatteiseen vaikeuttaisi yleiskatteisen momentin hallinnointia.

- Momentti 30.10.43 Eläinten hyvinvointikorvaukset (siirtomääräraha 3 v). Momentin määräraha valtion vuoden 2017 talousarviossa on 67 767 000 euroa. Määräraha on osa EU:n komission 12 päivänä joulukuuta 2014 hyväksymää osarahoitteista Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman 2014-2020 (maaseutuohjelma) rahoituskehystä. Määrärahalla maksetaan maaseutuohjelmassa hyväksytyistä eläinten hyvinvointikorvauksista aiheutuneet menot. EU:n komissio ja tilintarkastustuomioistuimien tarkastavat tuen toimeenpanoa ja määrärahaan liittyy mahdollisuus EU:n komission rahoitusohjelmien mukaisiin. Momentti tulee säilyttää erillisenä momenttina valtion talousarviossa, sillä kyse on unionin varoista.
- Momentti 30.10.51 Porotalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v). Momentin määräraha valtion vuoden 2017 talousarviossa on 1 843 000 euroa. Momentin säilyttämistä erillismomenttina puoltava seikka on määrärahan perusteena olevien tehtävien maantieteellisesti hyvin rajattu kohdentuminen.
- Momentti 30.10.64 EU:n ja valtion rahoitusosuus alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen (arviomääräraha). Momentin määräraha valtion vuoden 2017 talousarviossa on 109 440 000 euroa. Määräraha on osa EU:n komission 12 päivänä joulukuuta 2014 hyväksymää osarahoitteista Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman 2014–2020 (maaseutuohjelma) rahoituskehystä. Määrärahalla maksetaan maaseutuohjelman mukaisiin yritys- ja kehittämishankkeisiin (sisältäen Leader-tuet) sekä koko maaseutuohjelman toimeenpanoa varten tarkoitettuun tekniseen apuun kunakin vuonna kohdentuvat menot. EU:n komissio ja tilintarkastustuomioistuimien tarkastavat tuen toimeenpanoa ja määrärahaan liittyy mahdollisuus EU:n komission rahoitusohjelmien mukaisiin. Hankkeiden viranomaispäätökset tehdään koko ohjelmakautta koskevan rahoitussuunnitelman ja talousarviossa vuosittain myönnettävän valtuuden puitteissa pääosin maakunnissa (paitsi maa- ja metsätalousministeriön ja Maaseutuviraston käytettävissä olevan teknisen avun osalta). Leader-tuissa tarkoituksenmukaisuusharkinta on EU:n yleisasetuksen mukaisesti Leader-ryhmillä. Momentti tulee kuitenkin säilyttää erillisenä momenttina valtion talousarviossa, sillä kyse on unionin varoista.
- Momentti 30.20.40 Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki (siirtomääräraha 2 v). Momentin määräraha valtion vuoden 2017 talousarviossa on 327 900 000 euroa. Kansallisilla tukijärjestelmillä täydennetään EU:n tukijärjestelmiä, joiden kanssa ne muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden. Kansallisilla tuilla turvataan maa- ja puutarhatalouden toimintaedellytyksiä ja ne vaikuttavat suoraan viljelijöiden tulotasoon. Tukea voidaan maksaa EU:n kansallisia tukia koskevien päätösten tai EU:n valtiontukea koskevien säädösten nojalla. Maksetuista tukimääristä, tuotannon kehittymisestä ja tukien muusta vaikuttavuudesta on myös raportoitava vuosittain EU:n komissiolle. Momentilta maksetaan maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain (1559/2001) mukaisia tukimuotoja. Kyseisen lain 7 §:n perusteella tukien määristä, yksikkötukien tasoista sekä tukialueista säädetään valtioneuvoston asetuksilla. Momentin määrärahan vuosittaisesta käytöstä eri tukikohteisiin neuvotellaan maataloustuottajien keskusjärjestöjen (MTK ja SLC) kanssa ennen valtioneuvoston asetusten antamista. Maa- ja metsätalousministeriö ja Maaseutuvirasto vastaavat kansallisten lakien ja EU-säädösten pohjalta tukien keskitetystä valmistelusta, koordinoinnista ja seurannasta. Jos eri viljelijätukien ohjaus ja käsittely hajautettaisiin eri tasoille ja eri paikkoihin, vaarannettaisiin merkittäväällä tavalla näiden keskeisten periaatteiden ja velvoitteiden toteutuminen. Viljelijätukiin liittyvien tehtävien ja hallinnointiprosessin sirpaloituminen maakuntatasolle merkitsisi samalla merkittävää lisäresursoinnin tar-

vetta maakunnissa. Samalla kasvaisi riski sille, että hallinnointikokonaisuus muuttuu nykyistä tehottomammaksi ja että Suomelta voi vuosittain jäädä merkittävä määrä EU-rahoitusta saamatta. Lisäksi maakunnilla tulisi olla riittävää asiantuntemusta tukijärjestelmäkokonaisuudesta ja eri tukimuotojen välisistä kytkennöistä. Kansalliset tuet kuuluvat kiinteästi laajempaan, koko maan kattavaan maatalouden tukikokonaisuuteen, jota on koordinoitava tasapainoisesti ja keskitetysti EU-säädösten ja muiden EU-maatalouspolitiikan reunaehtojen mukaisesti. Maakuntien osallistuminen kansallisen tuen vuosittaisen jakoehdotuksen valmisteluun lisäisi huomattavasti hallinnollista työtä, toisi valmisteluun yhden uuden tason sekä edellyttäisi maakunnilta usean maakuntien välistä koordinaatiota ja päätösesitysten yhteensovittamista tukien toimeenpanon eri vaiheissa. Momentin määrärahan siirtämistä osaksi maakuntien yleiskatteista valtionrahoitusta ei ole pidetty edellä esitetyn vuoksi perusteltuna.

- Momentti 30.20.41 EU-tulotuki ja EU-markkinatuki (arviomääräraha). Momentin määräraha valtion vuoden 2017 talousarviossa on 540 000 000 euroa. Momentin määräraha on kokonaisuudessaan EU:n rahoittamaa tukea, joka toimeenpannaan EU:n säädösten mukaisesti. Määräraha on läpivirtauserä, jonka käytöstä maakunnat eivät voi päättää. Koska momentin määrarahat ovat suoraan EU:n maataloustukirahaston varoista maksettavia, liittyy näihin sanktioinnin mahdollisuus sekä tuen takaisinperintä tuensaajalta korkoineen. Lisäksi EU-säädösten mukaisten tukiehtojen toimeenpanon laiminlyönti hallinnon toimesta aiheuttaa riskin Suomen valtiolle EU-tukien maksatuksen keskeytyksen ja/tai vähennyksen sekä EU-rahoituksen menetyksen kautta. Momentti tulee säilyttää erillisenä momenttina valtion talousarviossa, sillä kyse on unionin varoista.
- Momentti 30.20.43 Ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto, neuvonta ja ei-tuotannolliset investoinnit (siirtomääräraha 3 v). Momentin määräraha valtion vuoden 2017 talousarviossa on 300 043 000 euroa. Määräraha on osa EU:n komission 12 päivänä joulukuuta 2014 hyväksymää osarahoitteista Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014-2020 (maaseutuohjelma) rahoituskehystä. Määrärahalla maksetaan maaseutuohjelmassa hyväksytyistä ympäristökorvauksista, neuvontatoimenpiteistä sekä ei-tuotannollisista investoinneista aiheutuneet menot. EU:n komissio ja tilintarkastustuomioistuin tarkastavat tuen toimeenpanoa ja määrärahaan liittyy mahdollisuus EU:n komission rahoitusoikaisuihin. Momentti tulee säilyttää erillisenä momenttina valtion talousarviossa, sillä kyse on unionin varoista.
- Momentti 30.20.44 Luonnonhaittakorvaukset (siirtomääräraha 3 v). Momentin määräraha valtion vuoden 2017 talousarviossa on 551 888 000 euroa. Määräraha on osa EU:n komission 12 päivänä joulukuuta 2014 hyväksymää osarahoitteista Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014-2020 (maaseutuohjelma) rahoituskehystä. Määrärahalla maksetaan maaseutuohjelmassa hyväksytyistä ympäristökorvauksista, neuvontatoimenpiteistä sekä ei-tuotannollisista investoinneista aiheutuneet menot. EU:n komissio ja tilintarkastustuomioistuin tarkastavat tuen toimeenpanoa ja määrärahaan liittyy mahdollisuus EU:n komission rahoitusoikaisuihin. Momentti tulee säilyttää erillisenä momenttina valtion talousarviossa, sillä kyse on unionin varoista.
- Momentti 30.40.20 Kalakannan hoitovelvoitteet (siirtomääräraha 3 v). Momentin määräraha valtion vuoden 2017 talousarviossa on 3 000 000 euroa. Vesilain mukaiset kalatalousviranomaistehtävät ollaan siirtämässä maakunnille, jolloin maakunnat vastaisivat mm. kalatalousmaksujen keruusta ja käytön hyväksymisestä. Vesilain säännöksistä johtuen määräraha on kokonaisuudessaan ns. läpivirtauserä, jolloin maakunnalla ei ole mahdollisuutta vaikuttaa määrärahan käyttöön ja kohdentamiseen. Mikäli rahoitus olisi osana yleiskatteista momenttia, tulisi sieltä korvamerkitä jollakin tavoin tulomomenttia vastaava määrärahaosuus. Määrärahan siirtäminen yleiskatteiseen vaikeuttaisi yleiskatteisen momentin hallinnointia.

- Momentti 30.40.21 Vesivarojen käytön ja hoidon menot (siirtomääräraha 3 v). Momentin määräraha valtion vuoden 2017 talousarviossa on 13 520 000 euroa. Momentin määrärahaa saa käyttää muun muassa vesivarojen käytön ja hoidon kulutus- ja sijoitusmenoihin, jotka liittyvät tulvariskien hallintaan, patoturvallisuuteen, vesistöjen säännöstelyyn, vesistön käytön ja hoidon, vesihuollon ja muun vesitalouden kehittämiseen. Momentilta kohdentuu maakunnille siirtyviin tehtäviin vesistörakenteiden kunnossapidon, käytön ja kehittämisen osuus, noin 8 000 000 euroa. Momentin säilyttämistä erillismomenttina puoltava seikka on määrärahan perusteena olevien tehtävien maantieteellisesti hyvin rajattu kohdentuminen.
- Momentti 30.40.40 Eräät luonnonvaratalouden korvaukset (arviomääräraha). Momentin määräraha valtion vuoden 2017 talousarviossa on 1 245 000 euroa. Momentin määrärahaa saa käyttää maakunnille siirtyvien tehtävien osalta saimaannorpan suojeleluun liittyvistä vesialueiden omistajille maksettavista sopimuspalkkioista aiheutuvien menojen maksamiseen, noin 390 000 euroa. Momentin säilyttämistä erillismomenttina puoltava seikka on määrärahan perusteena olevien tehtävien maantieteellisesti hyvin rajattu kohdentuminen.
- Momentti 30.40.51 Kalatalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v). Momentin määräraha valtion vuoden 2017 talousarviossa on 8 850 000 euroa. Kyseessä on tulossidonnainen momentti, eli määrärahan mitoitus perustuu suoraan momentille 12.30.44 kertyviin kalastonhoitomaksutuloihin. Momentin määrärahaa voidaan käyttää ainoastaan kalastuslain (379/2015) 82 §:n mukaisiin käyttötarkoituksiin, mistä johdettua momenttia ei voida siirtää edes osittain osaksi maakuntien yleiskatteista rahoitusta. Momentille budjetoitavan määrärahan määrä vaihtelee vuosittain, koska kalastuslain mukaisesti mitoitus perustuu viimeisimpään vahvistettuun tilinpäätökseen. Määrärahan siirtäminen yleiskatteeseen vaikeuttaisi myös yleiskatteisen momentin hallintointia.
- Momentti 30.40.62 Elinkeinokalatalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v). Momentin määräraha valtion vuoden 2017 talousarviossa on 20 881 000 euroa. Määrärahasta n. 95 % käytetään EU:n komission hyväksymän Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta (EMKR) osaksi rahoitettavan Suomen toimintaohjelman rahoitukseen. Määrärahan kohdennus EMKR:n toimintaohjelmaan perustuu EU-komission päätökseen, jota jäsenvaltion tulee noudattaa. Määrärahalla maksetaan ohjelmassa hyväksytyistä hankkeista ja toimenpiteistä kunakin vuonna aiheutuvat menot. Hankkeiden viranomaispäätökset tehdään jatkossa maakunnissa. Toimintaohjelman varojen pienen mittaluokan johdosta varoja ei voi allokoida pieniksi eriksi etukäteen maakunnille, vaan varojen alueellinen jako tulee voida tehdä vuosittain tarvearvion perusteella, jotta suuria hankkeita voidaan tarvittaessa rahoittaa koko maassa. EU:n komissio ja tilintarkastustuomioistuimien tarkastavat tuen toimeenpanoa ja määrärahaan liittyy mahdollisuus EU:n komission rahoitusoikaisuihin. Momentti tulee säilyttää erillisenä momenttina valtion talousarviossa, sillä kyse on unionin varoista.

Liikenne- ja viestintäministeriön pääluokka

- Momentti 31.10.20 Perusväylänpito (siirtomääräraha 2 v). Momentin määräraha valtion vuoden 2017 talousarviossa on 1 271 950 000 euroa, josta tienpidon osuus on 508 000 000 euroa. Momentin säilyttämistä erillismomenttina puoltavia seikkoja ovat tieverkoston säilyminen uudistuksessa valtion omaisuutena sekä väyläverkoston yhtenäisen kehittämisen ja korjausvelan vähentämisen tavoitteet.
- 31.10.50 Valtionavustus yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen (siirtomääräraha 3 v). Momentin määräraha valtion vuoden 2017 talousarviossa on 13 000 000 euroa. Määrärahaa on tarkoitus käyttää yksityisten teiden kunnossapidon ja parantamisen tukemiseen. Määrärahaa käytetään tasa-arvoisen liikkumisen turvaamiseen sekä pysyvän asutuksen ja elinkeinoelämän tarvitsemien teiden avustamiseen. Valti-

onavustus kohdistuu ensisijassa teiden parantamiseen sekä lauttojen käytön ja kunnossapidon tukemiseen. Momentilta kohdistuu 2 300 000 euroa yksityistielossien ja lautta-alusten tukemiseen. Määrärahan säilyttämistä erillisrahoituksena puoltaa rahoituksen kytkeytyminen maantieteellisesti hyvin rajatusti kohdentuvilta momenteilta 31.30.64 ja 31.30.66 rahoitettaviin tehtäviin.

- Momentti 31.30.64 Saariston yhteysliikennepalvelujen ostot ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v). Momentin määräraha valtion vuoden 2017 talousarviossa on 12 990 000 euroa. Momentin säilyttämistä erillismomenttina puoltava seikka on määrärahan perusteena olevien tehtävien maantieteellisesti hyvin rajattu kohdentuminen.
- Momentti 31.30.66 Yhteysalusliikennepalvelujen ostosopimukset (siirtomääräraha 3 v). Momentin määräraha valtion vuoden 2017 talousarviossa on 5 303 000 euroa. Momentin säilyttämistä erillismomenttina puoltava seikka on määrärahan perusteena olevien tehtävien maantieteellisesti hyvin rajattu kohdentuminen.

Työ- ja elinkeinoministeriön pääluokka

- Momentti 32.50.64 EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-, ulkorajayhteistyö- ja muihin koheesipolitiikan ohjelmiin (arviomääräraha). Momentin määräraha valtion vuoden 2017 talousarviossa on 357 458 000 euroa. Yleiskuvaus: Määräraha on osa Euroopan komission 11.12.2014 hyväksymän EU-osarahoitteen Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 – Suomen rakennerahasto-ohjelman rahoituskehystä. Määrärahalla maksetaan Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR) ja Euroopan sosiaalirahastosta (ESR) osarahoitettavien hankkeiden EU- ja valtion rahoitusosuudet sekä Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen (EAY) ja Eurooppalaisen naapurisuuden välineen rajayhteistyösion (ENI CBC) valtion rahoitusosuudet mukaan lukien ohjelmien toimeenpanoa varten tarkoitettuun tekniseen tukeen kunakin vuonna kohdentuvat menot. Määrärahalla maksetaan myös vähävaraisimmille suunnatun Eurooppalaisen avun rahastosta osarahoitettavan ohjelman (FEAD) sekä pk-yritysaliteohjelman EU- ja valtion rahoitusosuudet. Euroopan komissio ja tilintarkastustuomioistuim tarkastavat tuen toimeenpanoa ja määrärahaan liittyy mahdollisuus Euroopan komission rahoitusoikaisuihin. Asetuksen (EU) N:o 1303/2013 123 artiklan 6 ja 7 kohtien mukaisesti jäsenvaltio voi nimetä yhden tai useamman välittävän toimielimen, joka suorittaa tietyt hallinto- tai todentamisviranomaisen tehtävät kyseisen viranomaisen vastuulla. Nykyisten välittävien toimielimienä toimivien rakennerahasto -elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja maakuntien liittojen tehtävät siirtyvät maakuntaudistuksen myötä maakunnille. Hankkeiden viranomaispäätökset tehdään talousarviossa vuosittain myönnettävän valtuuden puitteissa pääosin maakunnissa (paitsi työ- ja elinkeinoministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön ja Tekesin osalta). Momentti tulee kuitenkin säilyttää erillisenä momenttina valtion talousarviossa, sillä kyse on unionin varoista.

Sosiaali- ja terveysministeriön pääluokka

- Momentti 33.80.41 Valtion korvaus turkistuottajien lomituspalvelujen kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v). Momentin määräraha valtion vuoden 2017 talousarviossa on 2 550 000 euroa. Momentin säilyttämistä erillismomenttina puoltava seikka on määrärahan perusteena olevien tehtävien maantieteellisesti hyvin rajattu kohdentuminen.
- Momentti 33.80.42 Valtion korvaus poronhoitajien sijaisavun kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v). Momentin määräraha valtion vuoden 2017 talousarviossa on 300 000 euroa. Momentin säilyttämistä erillismomenttina puoltava seikka on määrärahan perusteena olevien tehtävien maantieteellisesti hyvin rajattu kohdentuminen.

Maakunnille osoitettavan rahoituksen riittävyys kokonaisuutena ja muutuskustannukset

Toimintamäärärahat siirtyvät maakunnille kyseisten tehtävien hoitamisesta valtiolla ja kunnissa aiheutuneiden kustannusten mukaisina ja toteuttavat täten rahoitusperiaatetta. Valtiolta siirtyvien tehtävien osalta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten määrärahoihin on kohdistettu merkittäviä säästöjä erityisesti vuosina 2016 ja 2017 ja tehtävien hoidon turvaaminen on edellyttänyt useita keskittämiskäytäntöjä. Tehtävien siirtyessä maakunnille tarvitaan useiden tehtävien tulokselliseksi hoitamiseksi edelleen keskittämiskäytäntöjä, sillä tehtävien konkreettisen hoitamisen hajaantuminen kaikille toimivaltaisille toimijoille (18 maakuntaa) nostaisi tehtävien hoidosta aiheutuvia kustannuksia nykytilaan nähden. Maakunnat voivat uuden järjestelmän ja lainsäädännön puitteissa sopia tarvittavista keskittämiskäytännöistä joustavasti keskenään.

Yleiskatteiselta momentilta kullekin maakunnalle osoitettava rahoitus muodostaa yhden kokonaisuuden, jonka puitteissa maakunta hoitaa sille lainsäädännöllä osoitetut tehtävät. Valtiolta siirtyvät sekä lomitukseen paikallishallinnon, kunnallisen maataloushallinnon ja maakuntien liittojen tehtävät tulevat maakuntakohtaisesti tarkasteltuna merkittävästi nykyistä laajemman rahoituspohjan piiriin, sillä yleiskatteiselle momentille kootaan paitsi niiden, niin myös mm. sosiaali- ja terveydenhuollon, pelastustoimen ja ympäristöterveydenhuollon tehtävien rahoitus. Laajempi ja yhtenäinen rahoituspohja tuo turvaa ja joustavuutta tehtävien hoitamiseen sekä mahdollistaa synergioiden hyödyntämisen eri tehtäväkokonaisuuksien välillä.

Tehtävien siirrosta ja maakuntien perustamisesta aiheutuu sekä suoria että epäsuoria muutuskustannuksia. Epäsuorat muutuskustannukset liittyvät erityisesti uudelleen organisoitumisesta varsinaiseen toimintaan heijastuviin häiriöihin. Näitä voidaan ehkäistä hyvällä valmistelulla ja suunnittelulla. Nämä kustannukset jäävät osittain maakuntien rahoitettavaksi. Suoriin muutuskustannuksiin on varattu valtion vuoden 2017 talousarviossa määrärahaa Maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon tuki ja ohjaus (siirtomääräraha 3 v) -momentille 28.70.05 yhteensä 31,3 miljoonaa euroa, josta osa on tarkoitettu sote – uudistuksen muutuskustannuksiin. Momentin määrärahaa voidaan käyttää 1) maakuntauudistuksen ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelusta, valmistelun ohjauksesta ja koulutuksesta sekä valmisteluun ja toteuttamiseen liittyvistä kehittämis- ja kokeiluhankkeista aiheutuvien menojen maksamiseen; 2) valtionavustusten maksamiseen maakuntien väliaikaisen valmisteluelinten perustamiseen ja toimintaan; 3) maakuntien valtakunnallisten palvelukeskusten sekä julkisoikeudellisen palvelulaitoksen perustamisen valmisteluun; sekä 4) enintään 5 000 000 euroa avustusten maksamiseen uudistuksen valmistelukustannuksiin kunnille ja kuntayhtymille. Vuosien 2018 ja 2019 muutuskustannukset tarkentuvat ja budjetoidaan kyseisten vuosien valtion talousarvioiden valmistelun yhteydessä.

Lisäksi siirtymäkauden aikana yksittäisten maakuntien merkittäviin laskennalliseen malliin siirtymisestä aiheutuviin merkittäviin rahoitusongelmiin voitaisiin kohdentaa tarkoitusta varten varattua harkinnanvaraista rahoitusta.

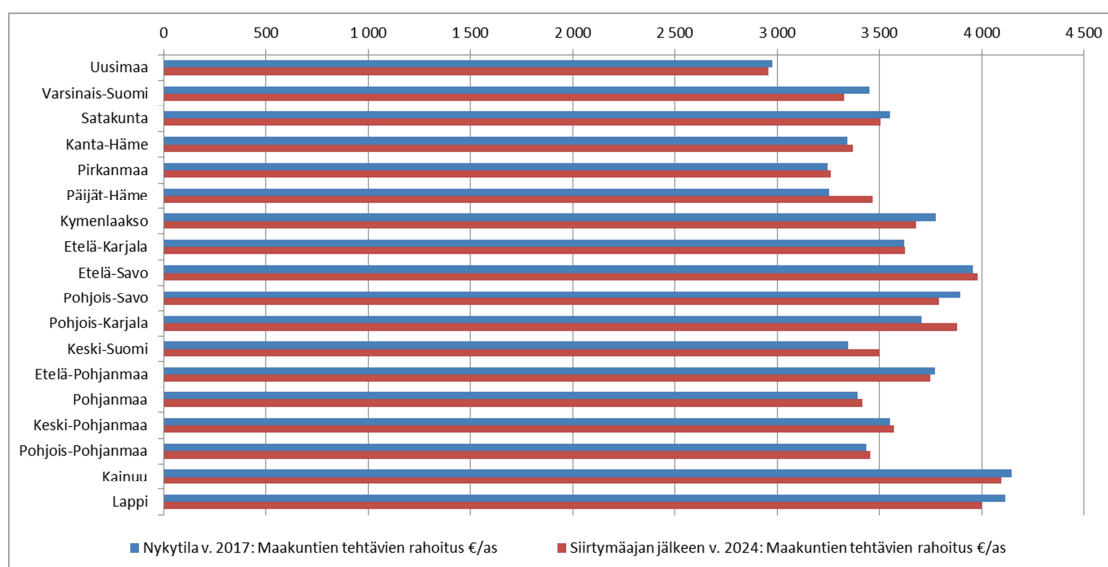
Rahoituksen määräytymisperusteiden maakuntakohtaiset vaikutukset

Uusi rahoitusjärjestelmä muuttaa tilannetta maakunnille siirtyvien tehtävien nykyiseen rahoitustilanteeseen nähden. Muutokset ovat tämänhetkisen mallin ja maakuntien laskennallisen mallin välillä suurimmillaan +44,32 ja – 57,94 miljoonaa euroa yksittäisen maakunnan kohdalla. Maakuntien rahoituksen muutoksissa on huomioitu kaikki maakunnalle siirtyvät tehtävät eli laskelma pitää sisällään myös sosiaali- ja terveydenhuollon, pelastustoimen ja ympäristöterveydenhuollon rahoituksen. Maakunnan rahoituksen muutos tapahtuisi porrastetusti viiden vuoden siirtymäkauden aikana.

HE 57/2017 vp

Valtiolta siirtyvien tehtävien rahoituksen taso on laskelmissa pääsääntöisesti vuoden 2017 talousarvion mukainen. Keväällä 2017 päätetyn julkisen talouden suunnitelman mukaan näiden tehtävien rahoituksen taso alenee vuoteen 2019 mennessä. Siirtohetken rahoitustaso tulee siten poikkeamaan esitetystä laskelmasta samassa suhteessa. Vuosien 2018-2021 julkisen talouden suunnitelman mukaisesti rahoitus alenee noin 3,4 %:a. Laskelmia ei pysty tässä vaiheessa tekemään vuoden 2019 kehystasolla erityisesti siitä syystä, että valtiolta maakunnille siirtyvien momenttien maakunnittainen kohdentuminen saattaa vaihdella tulevien vuosien aikana. Vaihtelut ovat pääosin varsin vähäisiä, joten vuoden 2017 tiedoilla tehdyt laskelmat kuvaavat varsin hyvin myös lopullista siirtohetken maakunnittaista kohdentumista.

Maakuntien saama yleiskatteellinen rahoitus on pienimmillään 2 976 euroa / asukas ja suurimmillaan 4 144 euroa / asukas vuonna 2019. Siirtymäkauden jälkeen rahoitus muuttuisi niin, että yleiskatteellinen rahoitus olisi pienimmillään 2 956 euroa / asukas ja suurimmillaan 4 096 euroa / asukas vuonna 2024. Rahoituksen lähtötasosta siirryttäisiin porrastetusti viiden vuoden siirtymäkauden aikana lopulliseen rahoitustasoon. Siirtymäkausi tasoittaa merkittävästi maakuntien muutosta ja mahdollistaa maakuntien toiminnan sopeuttamisen laskennallisen mallin rahoitustasoon. Siirtymäkauden aikana yksittäisen maakunnan rahoituksen vuosimuutos olisi nykyisten laskelmien perusteella enintään noin +45 euroa / asukas ja -25 euroa / asukas.

Kuvio: maakuntien arvioitu rahoitus kaikkiin maakunnille siirtyviin tehtäviin vuonna 2019 ja siirtymäkauden jälkeen vuonna 2024 (huom. vuoden 2019 rahoitustaso on tämän hetken laskelmassa laskettu pääsääntöisesti vuoden 2017 tiedoilla)

Kustannusperusteiseen nykytilarahoitukseen verrattuna maakuntien rahoituksen muutos olisi suurimmillaan +6,54 ja - 3,54 prosenttia.

Edellä kuvattu rahoituksen muutos perustuu laskennalliseen arvioon, johon sisältyy epävarmuustekijöitä muun muassa lähtötasotietoihin tehtyjen muunnosten osalta. Monista siirtyvistä tehtävistä ei ole ollut saatavilla tietoa nykyisten kustannusten maakunnittaisesta jakautumisesta, joten maakunnittainen tieto on jouduttu arvioimaan erilaisten muunnosten kautta.

Maakuntien rahoitukseen viiden vuoden siirtymäkaudella tapahtuvia muutoksia voidaan pitää varsin pieninä rahoituksen yleiseen tasoon nähden. Muutokset rahoituksessa ovat siirtymäkauden aikana vuosittain pieniä, joten maakunnilla on mahdollisuus sopeuttaa toimintaansa rahoitusmallista johtuviin muutoksiin. Lisäksi yleiskatteellisen rahoituksen laskennallisen mallin ennakoitavuus edesauttaa maakuntien talouden suunnittelua pitkällä aikavälillä, jolloin maakuntien on mahdollista suunnitella taloutensa laskennallisen mallin mukaiseen tasoon. Näin ollen rahoituksen muutoksista huolimatta maakunnilla yleisesti nähdään olevan hyvät edellytykset niiden järjestämisvastuulle siirtyvien tehtävien hoitamiseen. Rahoituksen muutoksiin varautuminen edellyttää maakunnilta pitkäjänteistä toiminnan ja talouden suunnittelua ja tarvittaessa uusien toimintatapojen omaksumista.

Maakuntien yleiskatteellisesta rahoituksesta valtaosa koostuu sosiaali- ja terveydenhuollon tarvetekijöiden mukaan määräytyvästä osuudesta. Vanhusväestön osuus ja tästä johtuva menojen kasvupaine sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävissä on voimakkainta Pohjois- ja Itä-Suomessa. Joissakin alueen maakunnissa rahoitus asukasta kohden kuitenkin pienenee siirtymäkauden aikana, mikä aiheuttaa haasteita. Palvelut tulisi pystyä toteuttamaan kustannustehokkaasti ilman, että niiden saatavuus ja laatu heikkenevät tavalla, joka vaarantaa perustuslaissa turvatuun oikeuteen riittäviin sosiaali- ja terveyspalveluihin. Jos maakunnan saamassa yleiskatteellisessa rahoituksessa painopiste siirtyy sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviin tarvetekijöiden mukaan määräytyvää osuutta voimakkaammin, resurssien niukkuus johtaa huomattavaan tehostamistarpeeseen maakunnan muissa tehtävissä ja voi vaarantaa näiden palvelujen toteuttamisen. Tällaisen kehityksen ehkäisemiseksi maakunnan taloutta ja tehtäviä on tarkasteltava kokonaisuutena, niin maakunnan omassa toiminnassa kuin valtion ohjauksen osalta.

6 Laki maakuntalain, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain voimaannpanosta, esityksen täydentäminen

Maakuntalain, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain voimaannpanolain (jäljempänä *voimaannpanolaki*) 20 §:n mukaan kunnan käytössä ja omistuksessa olevat, maakunnan järjestämisvastuulle siirtyvän toiminnan käytössä olevat toimitilat siirtyisivät vuokrasopimuksen nojalla maakunnan hallintaan siirtymäkauden eli kolmen vuoden ajaksi. Siirtymäkauden jälkeen maakunta vuokraisi kunnalta ne tilat, jotka se toiminnassaan tarvitsisi. Vapaaehtoisiin sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymiin sovellettaisiin kuntaa koskevia säännöksiä. Lain 18 §:n mukaan erikoissairaanhoidon lain (519/1977) 6 §:n 1 momentissa tarkoitetut erityishuoltopiirit sekä alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annetun lain (7/2014) 5 §:n 2 momentissa tarkoitetut maakunnan liitot siirretään varoineen ja velkoineen sekä sitoumuksineen maakuntiin 1 päivänä tammikuuta 2019.

Voimaannpanolain säännöksistä seuraa valtionavustuslaissa sekä sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionavustuksesta annetussa laissa tarkoitettuja omaisuuden hallinnan ja omistusoikeuden luovutuksia. Uudistuksen seurauksena saattaa myös syntyä tilanteita, joissa osin valtioavustuksilla rakennettuja tai korjattuja toimitiloja jää kokonaan käyttämättä tai siir-

tyy alkuperäisestä käyttötarkoituksesta poikkeavaan käyttöön. Näitä vaikutuksia on arvioitu nyt täydennettävänä olevan hallituksen esityksen vaikutusarviointiosassa.

Voimaanpanolakiin esitettävällä säännöksellä varmistettaisiin, että uudistuksen toimeenpanon seurauksena kunnilta tai kuntayhtymiltä ei ryhdytä perimään takaisin sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen toimitiloihin myönnettyjä valtionavustuksia, jos toimitilan käyttö-tarkoituksen, hallinnan tai omistusoikeuden muutos tai jääminen kokonaan pois käytöstä ei johdu kunnan tai kuntayhtymän vaikutusmahdollisuuksien piirissä olevasta syystä, vaan ni-menomaan uudistuksen toimeenpanosta.

7 Muut muutokset

Julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettua lakia (1397/2016) ehdotetaan muutettavaksi siten, että hankintalaissa huomioidaan maakuntauudistuksen aiheuttamat muutokset hankintayksiköihin.

8 Asian valmistelu ja riippuvuus muista esityksistä

Maakuntahallinnon ohjauksen ja rahoituksen valmisteluryhmä (VM037:02/2016) laati ehdotuksensa maakuntien muiden tehtävien rahoitusmalliksi. Ryhmässä oli edustettuina liikenne- ja viestintäministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, sisäministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, valtiovarainministeriö, ympäristöministeriö, Etelä-Pohjanmaan liitto, Varsinais-Suomen liitto ja Suomen kuntaliitto. Täydentävä hallituksen esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä virkatyönä ryhmän ehdotuksiin perustuen.

Täydentävästä hallituksen esityksestä järjestettiin lausuntokierros. Lausuntokierroksella annettiin yhteensä 182 lausuntoa.

Lausuntopalautteen perusteella yleis- ja erillisrahoitusta koskevaan jakoon tehtiin muutamia muutoksia. Lisäksi lakiehdotukseen sisältyvää valtion rahoitus maakunnalle (3 §), valtion rahoituksen perusteena olevat kustannukset (5 §), valtion rahoituksen tarkistaminen (6 §), kasvupalvelukerroin (18 §) ja valtion rahoituksen määräytyminen vuonna 2019 ja 2020 (30 §) sääntelyä täsmennettiin lausuntopalautteeseen perustuen muun muassa seuraavasti: valtionrahoituksen osuuksien painoarvot siirrettiin säädettäväksi asetuksella, valtion rahoituksen perusteena huomioitavista kustannuksista tarkennettiin vähennettäväksi myös myyntitulot, maakunnan muihin tehtäviin perustuvaa rahoitusta koskevaa leikattua indeksiä tarkistettiin vastaamaan paremmin henkilöstökustannusten osuutta ja vuoden 2019 ja 2020 rahoituksen määräytymistä koskevaa sääntelyä täsmennettiin. Lisäksi palautteen perusteella tehtiin joitain teknisiä tarkistuksia.

Täydentävän hallituksen esityksen käsittely liittyy eduskunnan käsittelyssä olevaan hallituksen esitykseen maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskeväksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi (HE 15/2017 vp). Tähän esitykseen sisältyy ehdotus maakuntalaiksi, jossa on ehdotettu säädettäväksi tässä esityksessä käsiteltävien muiden kuin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävien siirtymisestä maakunnalle, samoin kuin rahoituslakiehdotus, jota nyt ehdotettavilla muutoksilla täydennettäisiin sekä maakuntalain, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain voimaapanolaki.

HE 57/2017 vp

Edelleen tämän esityksen antamisen jälkeen on tarkoitus antaa kokonaisuuteen vaikuttavia esityksiä, kuten hallituksen esitys maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevaksi lainsäädännöksi. Esitys sisältää ehdotukset maakunnille valtiolta, kunnilta ja kuntayhtymiltä siirrettäviä eräitä tehtäväkokonaisuuksia koskevien erityislakien muuttamiseksi sekä ehdotukset uudesta Valtion lupa- ja valvontavirastosta, jolle kootaan valtiolle kuuluvia lupa-, ohjaus- ja valvontatehtäviä maakuntauudistuksen yhteydessä lakkautettavilta aluehallintovirastoilta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilta ja Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolta. Lisäksi esitykseen liittyy eri hallinnonalojen maakuntien tehtäviä ohjaavaa lainsäädäntöä koskevia esityksiä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

1.1 Laki maakuntien rahoituksesta

1 §. Lain tarkoitus. Pykälässä on ehdotettu käytännössä säädettävän lain soveltamisalasta. Lähtökohtana on, että maakuntien järjestämisvastuulle kuuluvien tehtävien rahoitus myönnetään maakunnille rahoituslakiehdotuksen nojalla. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan kuitenkin muutettavan siten, että sanottujen tehtävien rahoitus toteutettaisiin rahoituslakiehdotuksen nojalla maakunnille kohdentuvana yleiskatteellisena rahoituksena, jos ei toisin säädettäisi tai valtion talousarviossa määrättäisi.

Maakuntien järjestämisvastuulle uudistuksessa siirtyvien tehtävien rahoitusta on tarkoitus koota ensisijaisesti valtiovarainministeriön pääluokkaan perustettavalle maakuntien valtionrahoitusmomentille. Ehdotuksen mukaan osa maakunnille siirtyvien tehtävien rahoituksesta ohjattaisiin kuitenkin maakuntien käyttöön tai osin eteenpäin välitettäväksi valtion talousarvion erillisiltä momenteilta. Rahoituslakiehdotuksen nojalla myönnettävää rahoitusta ei ole tarkoitettu käytettäväksi maakuntien niihin tehtäviin, joiden rahoituksesta on säädetty muun lain nojalla tai määrärahat on budjetoitu talousarvioon valtionrahoitusmomentin ulkopuolelle. Maakuntien valtionrahoitusmomentille osin tai kokonaisuudessaan siirtyviä määrärahoja sekä valtionrahoitusmomentin ulkopuolelle jääviä määrärahoja on käsitelty tarkemmin momenteittain maakuntien rahoitusta siirtyvissä tehtävissä käsittelevässä luvussa 5.

2§. Määritelmät. Pykälään ehdotetaan lisättävän maakunnan muiden tehtävien, kasvupalvelun ja maatalousyrityksen määritelmät. Lisättävän 5 kohdan mukaan maakunnan muilla tehtävillä tarkoitettaisiin maakuntalain 6 §:ssä määriteltyjä muita kuin sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä. Pykälän 6 kohdassa määriteltäisiin kasvupalvelu. Määritelmän sisältö perustuisi kasvupalvelujen järjestämistä ohjaavan alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annettavan lain valmistelun lähtökohtiin. Valmistelussa olevan alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluja koskevassa laissa tullaan määrittämään tarkemmin kasvupalvelujen sisältöä. Pykälän 7 kohdan mukaan maatalousyritys määriteltäisiin maatalousyrittäjien lomituspäätöslain (1231/1996) perusteella siten, että maatalousyrityksenä pidettäisiin sanotun lain 2 §:n 2 kohdassa tarkoitettua maatalousyritystä, jossa toimisi vuosilomaan oikeutettu päätoiminen maatalousyrittäjä.

3 §. Valtion rahoitus maakunnille. Pykälän ehdotettua 1 momenttia esitetään muutettavaksi. Rahoituslakiehdotukseen sisältyvän säännöksen mukaan maakunnille myönnetään valtion rahoitusta asukaskohtaisesti suoritettavan osuuden ja palvelujen tarvetta kuvaavien sekä olosuhdetekijöiden ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen perusteella. Rahoituslain sääntelyn laajentuessa koskemaan muitakin maakunnan järjestämisvastuulle kuuluvia tehtäviä kuin sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustointia rahoituksen määräytymisperusteisiin ehdotetaan lisättäväksi kasvupalvelutekijä, maatalousyritykset sekä muiden tehtävien asukastiheys. Pykälää täydennettäisiin näiden tekijöiden osalta.

Samalla osuuskien painoarvoja muutettaisiin suhteessa rahoituksen kokonaistasoon. Painoarvot siirrettäisiin yksityiskohtaisiin perusteluihin ja pykälään lisättäisiin asetuksenantovaltuus painotuksista säätämiseksi. Siirtymäsäännöksiin lisättäisiin säännös vuoden 2019 rahoituksen painotuksista. Muutos ehdotetaan tehtävän, koska painotukset perustuvat rahoituslakiehdotuksen laskentaan ja kuvaavat sen vuosittaista lopputulemaa. Painotusten arvot eivät perustu erillisiin painoja koskeviin säätämiskäytäntöihin, vaan ne määräytyvät vuosittain rahoituslakiehdotuksen 2-4 lukuun perustuvien tarkistettavien perushintojen ja valtion rahoituksen kokonaistason suhteessa.

Painotukset eivät ehdotetulla desimaalitarkkuudella vastaa myöskään suoraan maakuntien tehtävien siirtohetken ja rahoituslakiehdotuksen voimaantulon tilannetta, vaan ne muuttuvat perushintojen ja valtion rahoituksen kokonaistason suhteessa myös ennen tätä. Jos painotukset säädettäisiin ehdotetussa pykälässä, niitä tulisi tarkistaa vuosittain, kun perushintoja tarkistetaan valtioneuvoston asetuksella. Kyse olisi asetuksen muutokseen perustuvasta teknisestä lain pykälän muutoksesta. Koska vuosittain muuttuvat painotukset perustuvat lakiehdotuksen perusteella tehtävän laskennan lopputuloksiin, voitaisiin ne teknisluonteisina arvoina säätää myös asetuksella

Muutoksen myötä rahoitus kohdentuisi seuraavien painotusten mukaisesti vuoden 2017 laskelmien tasolla:

Asukasperusteinen osuus	10,842 prosenttia
Ikäryhmäkohtaiset tarvetekijät	35,517 prosenttia
Sosiaali- ja terveyspalvelujen tarvetekijät	45,582 prosenttia
Kasvupalvelua kuvaavat tekijät	2,952 prosenttia
Asukastiheys	1,528 prosenttia
Vieraskielisyys	1,325 prosenttia
Maatalousyrietykset	0,916 prosenttia
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	0,946 prosenttia
Kaksikielisyys	0,284 prosenttia
Saaristoisuus	0,107 prosenttia

Pykälän 2 momenttiin tehtäisiin tekninen tarkennus vastaamaan 2 §:n 5 kohdan määritelmää.

Pykälän 4 momenttiin lisättäisiin valtuutus säätää valtioneuvoston asetuksella tarkemmin 2 momentissa tarkoitettujen osuuksien painotuksista.

5 §. *Valtion rahoituksen perusteena olevat kustannukset.* Pykälän 1 momentissa on ehdotettu säädettävän valtion rahoituksen perustana olevista kustannuksista. Rahoituslakiehdotuksen 3 luvun sosiaali- ja terveydenhuollon laskennallisten kustannusten perusteella määräytyvän valtion rahoituksen ja siten sanottujen laskennallisten kustannusten tarkistamisen perustana olisi maakuntien sosiaali- ja terveydenhuollon toteutuneiden käyttökustannusten kahden viimeisimmän tilastoidun vuoden keskiarvo. Kustannuksista vähennettäisiin vuosikohtaisesti maakuntien perimät asiakas- ja käyttömaksut sekä maakuntien saamat myyntitulot. Kunnat ja kuntayhtymät saavat myyntituloja esimerkiksi vakuutusyhtiöiltä ja työterveyshuollon perusteella. Tilastojen perusteella tällaisia myyntituloja on vuosittain noin 400 milj. euroa.

Maakunnalle siirtyvät muut tehtävät muodostavat sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä epäyhtenäisemmän kokonaisuuden. Kokonaisuuteen sisältyy toisaalta selkeästi tasoltaan lakisääteisiä mutta myös laaja joukko järjestämistä vastuun laajuuden ja tason näkökulmasta harkinnanvaraisempia tehtäviä. Siirtyvien tehtävien rahoitus- ja kustannustason kehitys on poikennut vahvemmin erityiseen ja toisaalta tarveperusteiseen järjestämisvelvollisuuden perustuvasta sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksesta. Esimerkiksi sanotuissa harkinnanvaraisissa tehtävissä järjestämistä vastuun laajuutta on määrittänyt se, missä laajuudessa valtion talousarviossa on osoitettu määrärahoja tehtäviin. Tehtävien kokonaisuus ja luonne sekä niihin perustuvien laskennallisten kustannusten perusteella määräytyvää valtion rahoitusta koskevat ehdotukset huomioiden 4 luvussa tarkoitettuja laskennallisia kustannuksia tarkistettaessa valtion rahoituksen perusteena käytettäisiin sosiaali- ja terveydenhuollon kahden vuoden keskiarvosta poike-

ten tietoa maakuntien muiden tehtävien toteutuneista kustannuksista viimeisimmältä julkaisulta tilastoidulta vuodelta. Myös näihin kustannuksiin kohdistuisi edellä kuvattu vuosikohtainen maakuntien perimien asiakas- ja käyttömaksujen vähentäminen. Maksujen tarkastelu toteutettaisiin valtakunnallisena. Valtion rahoitus laskettaisiin siten nettomenoperusteisesti.

Pykälän ehdotetun 2 momentin mukaisesti vuotuisessa kustannuspohjan tarkistamisessa otettaisiin huomioon maakuntien lakisääteisiin tehtäviin kohdistuvat muutokset ja uudet tehtävät. Uusista tai laajenevista sekä poistettavista tai supistuvista lakisääteisistä tehtävistä ja velvoitteista aiheutuva arvioitu kustannusten ja rahoitustarpeen muutos huomioitaisiin kertaalleen valtion rahoituksen tasossa, kun muutos tulee voimaan. Tarkoituksena ei ole siten tarkistaa myöhemmin, miten huomioitu rahoitustason muutos ja muutoksista aiheutuneet kustannukset vastaavat toisiaan. Käytettävästä tietopohjasta ja laskentamallista johtuen rahoitustason muutos huomioitaisiin kuitenkin vuosittaisessa tarkistuksessa erillisenä täysimääräisesti tai osittain kunnes se sisältyisi kokonaisuudessaan 5 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin tarkistuksen perusteena oleviin tilastoihin.

Pykälän ehdotetun 2 momentin mukaan laskennallisten kustannusten tarkistuksessa otettaisiin huomioon maakuntien tehtävien laajuuden tai laadun muutos lakisääteisten muutosten lisäksi silloin, kun muutos aiheutuu valtion talousarvioratkaisuista. Sanottuja ratkaisuja voidaan tehdä tilanteissa, joissa tehtävien hoito on sidottu lainsäädännössä valtion talousarviossa varattuun määrärahaan tai rahoituksen vähimmäistaso ei perustu lainsäädäntöön.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan täydennettävän edellä kuvatun sääntelyn osalta. Momenttiin lisättäisiin informatiivinen säännös, jonka mukaan valtion rahoitusta voitaisiin korottaa tai alentaa tehtävien laajuuden tai laadun muutoksen perusteella. Muutos toteutettaisiin kohdentamalla muutoksen kohteena olevan tehtävän arvioitu kustannus- ja siten rahoitustason muutos tehtävään kytkeytyvän perushinnan tai -hintojen perusteena oleviin laskennallisiin kustannuksiin.

Lisäksi momenttiin lisättäisiin informatiivinen säännös tarkentamaan pelkästään valtion talousarviossa tehtävien ratkaisuihin toteutettavia tehtävien laajuuden tai laadun muutoksia. Säännöksen mukaan tehtävien laajuuden tai laadun muutos voisi perustua valtion talousarvion siltä osin kuin maakunnan tehtäviä koskevasta lainsäädännöstä ei muuta aiheudu. Siten lain tai asetuksen muutokseen kytkeytymättömällä valtion talousarvioratkaisulla voitaisiin muuttaa tehtävien laajuutta tai laatua sellaisissa tehtävissä, joiden osalta maakunnan järjestämisvastuu määräytyy sen perustella, missä laajuudessa valtion talousarviossa on osoitettu rahoitusta tehtävien hoitamiseen. Pelkästään valtion talousarvioon perustuvaa tehtävien laajuuden tai laadun muutosta rajoittaisi se, mitä maakuntien tehtäviä ohjaavasta lainsäädännöstä muuten johtuisi. Lisäksi sanottuja pelkästään talousarvioon perustuvia ratkaisuja rajoittaisi rahoitusperiaate ja sen varmistaminen, että maakunnilla on tosiasialliset edellytykset suoriutua velvoitteistaan.

6 §. Valtion rahoituksen tarkistaminen. Pykälän ehdotetun 1 momentin mukaan valtion rahoituksen varainhoitovuotta koskeva taso määräytyisi vuosittain tarkistamalla 9—17 §:ssä tarkoitettujen laskennallisten kustannusten perusteet ottaen huomioon 5 §:ssä säädetty valtion rahoituksen perusteena olevat kustannukset. Momenttiin sisältyy lisäksi säännös siitä, missä laajuudessa toteutuneet kustannukset otetaan lähtökohtaisesti huomioon.

Maakunnan muiden tehtävien rahoitusta koskevaa sääntelyä täydennettäessä pykälää ehdotetaan kokonaisuudessaan muutettavaksi.

Pykälän 1 momenttiin sisältyisi säännös valtion rahoituksen varainhoitovuotta koskevan tason tarkistamisen yleisistä lähtökohdista 5 §:ssä säädettyjen rahoituksen perusteena olevien kus-

tannusten perusteella. Laskennallisten kustannusten perusteiden mukaan määräytyvistä ja rahoituksen tasoa osaltaan määrittävistä euromääräisistä perushinnoista säädettäisiin rahoituslakiehdotuksen nojalla annettavalla asetuksella. Aiemmin ehdotettuun momenttiin sisältynyt kustannusten kasvun hillintää ohjaava rajoitin ehdotetaan sisällytettäväksi pykälän 2 momenttiin.

Rajoittimen perusteella toteutuneet käyttökustannukset huomioitaisiin 3 luvun laskennallisten kustannusten perusteita tarkistettaessa siihen määrään asti, että käyttökustannusten vuosittainen kasvu vastaa enintään prosenttimäärää, joka on maakuntaindeksin toteutunut muutos lisätynä 0,5 prosenttiyksiköllä. Käytännössä toteutuneet kustannukset tarkistettaisiin maakuntaindeksillä varainhoitovuotta edeltävän vuoden tasolle, minkä lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten kasvusta huomioitaisiin 0,5 prosenttia. Lain 4 luvun laskennallisia kustannuksia tarkistettaessa toteutuneista kustannuksista ehdotetaan otettavan huomioon vain henkilöstökustannusten kehitys, minkä vuoksi kustannuksiin kohdistettaisiin osittainen indeksitarkistus. Osittaisen indeksitarkistuksen tavoitteena on säilyttää nykytila, jossa toimintamenomomenteilla otetaan huomioon palkkojen sopimuskorotukset. Henkilöstökustannukset muodostavat noin 37 prosenttia muiden tehtävien laskennallisten kustannusten perusteena olevasta kokonaisuudesta.

Pykälässä säädettäisiin sekä jälkikäteisestä eli toteutuneen indeksimuutoksen mukaisesta että ennakkollisesta eli arvioidun indeksimuutoksen mukaisesta indeksitarkistuksesta. Pykälän 2 momentin indeksitarkistuksessa olisi kyse jälkikäteisestä indeksitarkistuksesta.

Rahoituslain 3 ja 4 luvussa tarkoitettujen laskennallisten kustannusten taustalla olevien tehtävien luonteet eroavat merkittävästi toisistaan. Lain 3 luvussa tarkoitettuihin sosiaali- ja terveydenhuollon laskennallisten kustannusten perusteena oleviin käyttökustannuksiin liittyy lähivuosina merkittävää kasvupainetta kyseisten palvelujen luonteen ja väestörakenteen vuoksi. Kestävyytlaskelmien mukaan väestön ikärakenteen muutoksesta aiheutuvaksi sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen kasvuksi arvioidaan vuosina 2019–2029 keskimäärin noin 1,5 prosenttia vuosittain. Sosiaali- ja terveydenhuollon- ja maakuntaudistuksella saavutettavissa olevien tuottavuuden paranemisen ja tehokkuushyötyjen on arvioitu mahdollistavan kustannusten nousun hidastumisen. Maakunnille kohdennettavan valtion rahoituksen vuosittaiseen tarkistukseen on siksi arvioitu sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusten osalta tarpeelliseksi ja perustelluksi ottaa käyttöön erityinen rajoitin. Maakunnan muihin tehtäviin ei liity sosiaali- ja terveyspalveluja vastaavaa menojen reaalikasvua. Nykyistä rahoitusta, joka on muiden tehtävien rahoituksen perustana, ei ole myöskään nykyisin tarkistettu kokonaisuudessaan kustannustasoa vastaavaksi. Rahoitus koostuu muun muassa toimintamenoista ja erilaisista hanke- ja muista harkinnanvaraisista määrärahoista. Tämän vuoksi, ja huomioiden pyrkimykset julkisen talouden kestävyyden turvaamiseen, ehdotetaan, että sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksiin valmisteltu rajoitin ei koskisi lakiehdotuksen 4 luvussa tarkoitettuja laskennallisia kustannuksia, vaan niitä tarkistettaisiin ainoastaan palkkamenojen kehityksen osalta.

Momentissa tarkoitettua maakunnan tehtävistä aiheutuvien kustannusten vuosittaista muutosta laskettaessa ei huomioitaisi sitä osuutta kustannuksista, joka vastaa 5 §:n 2 momentin nojalla laskennallisiin kustannuksiin tarkistuksen kohteena olevina vuosina tehtyjä tarkistuksia.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, miten toteutuneet käyttökustannukset otettaisiin huomioon 3 luvun laskennallisten kustannusten perusteita tarkistettaessa 2 momentissa säädetyllä osalla, jos se olisi välttämätöntä peruspalvelujen saatavuuden turvaamiseksi. Säännös on aiemmin sisältynyt pykälän 2 momenttiin. Pykälän 4 momentissa säädettäisiin siitä, miten arviointi tarpeesta ottaa sanotut kustannukset huomioon tehtäisiin.

Pykälän 3 ja 4 momentin arvioon perustuva ratkaisu tarpeesta ottaa rajoittimen ylittävät kustannukset huomioon voidaan tehdä vasta 5 §:n 2 momentissa tarkoitettujen tehtävien laajuuden tai laadun muutosten huomioon ottamisen jälkeen, koska vasta tässä vaiheessa on selvillä maakuntien tehtävien ja rahoituksen kokonaistaso ja voidaan arvioida rahoitusperiaatteen ja toisaalta välttämättömien peruspalvelujen saatavuuden turvaamista kokonaisuudessaan. Tällöin ei myöskään 5 §:n 2 momentin sääntelyyn perustuvilla toimilla vaarannettaisi kyseessä olevia rahoitusmallin poikkeusratkaisuja.

Pykälän 5 momenttiin sisältyisi ennakkollista indeksitarkistusta koskeva säännös. Sen perusteella rahoitus tarkistettaisiin varainhoitovuoden tasolle. Indeksitarkistus tehtäisiin 2 momentissa ehdotettua vastaavasti täysimääräisenä 3 luvun perusteella määräytyvään rahoitukseen ja osittaisena 4 luvun perusteella määräytyvään rahoitukseen.

Pykälän 6 momentissa ehdotetaan maakunnan myynti- ja maksutulojen yhteismäärän vuosittaista tarkistamista siten, että huomioiduksi tulisivat sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) mukaisten indeksitarkistusten lisäksi myös mahdolliset muut maakuntien päättämät maksumuutokset sekä maakunnan saamat myyntitulot. Maakuntien omasta päätöksenteosta johtuvat maksumuutokset tulisivat siten valtion rahoituksessa huomioiduiksi viiveellä. Maakunnan perimien asiakas- ja käyttömaksujen toteutuneen yhteismäärän erotus verrattuna valtion rahoituksen määräytymisen yhteydessä arvioituun maksujen yhteismäärään ei vaikuttaisi takautuvasti valtion rahoituksen tarkistamiseen. Maakuntien talouden yleisessä suunnittelussa ja ohjauksessa sekä mahdollisissa erityistilanteissa maksutulojen suuruus ja vaikutus tulisi kuitenkin ottaa huomioon. Tässä tarkoitettuna erityistilanteena voisi olla esimerkiksi valtion rahoituksen sekä maakunnan perimien maksutulojen keskinäisen suhteen merkittävä tarkistaminen.

8 §. *Taloudellisissa vaikeuksissa olevan maakunnan valtion rahoitus.* Pykälän 2 momentissa on ehdotettu säädettävän tilanteesta, jossa maakunnan taloudelliset vaikeudet ovat pitkäkestoisia ja uhkaavat vaarantaa maakunnan taloudelliset sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämiseen liittyvät edellytykset selvitä tehtävistään eikä lainaa tai valtiontakausta voida pitää riittävänä tai tarkoituksenmukaisena keinona maakunnan taloudellisten ongelmien ratkaisemiseksi. Tällaisessa tilanteessa maakunnalle voitaisiin myöntää valtion varoista valtionavustusta valtionavustuslain mukaisesti. Ehtona on se, että sitä voidaan pitää välttämättömänä maakunnan järjestämien palvelujen turvaamiseksi. Momentin sanamuotoa ehdotetaan täsmennettävän siten, että se kattaisi myös maakunnan muiden tehtävien hoitamiseen liittyvät edellytykset selvitä velvoitteistaan. Lisäksi ehtoa koskeva muotoilu laajennettaisiin koskemaan myös maakunnan muiden tehtävien hoitamista.

9 §. *Sosiaali- ja terveydenhuollon laskennallisten kustannusten perusteet.* Rahoituslakiehdotukseen sisältyvän pykälän 2 momentissa mainitaan asukastiheys, joka viittaa 13 §:ään sisältyvään asukastiheyskertoimeen. Rahoituslakiehdotuksen 4 lukuun ehdotetaan lisättäväksi maakuntien muiden tehtävien laskennallisiin kustannuksiin kohdentuva asukastiheyskerroin. Tämän vuoksi 3 luvun asukastiheyskertoimen termiä ja pykälän 2 momentin asukastiheyttä koskevaa mainintaa ehdotetaan tarkennettavan.

13 §. *Sosiaali- ja terveydenhuollon asukastiheyskerroin.* Rahoituslakiehdotukseen sisältyvän pykälän otsikko on asukastiheyskerroin. Pykälän otsikkoa ehdotetaan muutettavaksi informatiivisemmaksi samalla, kun 4 lukuun ehdotetaan maakuntien muiden tehtävien laskennallisiin kustannuksiin kohdentuvaa asukastiheyskerrointa.

Lisäksi pykälän ehdotettua 3 momenttia täsmennettäisiin siten, että valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin asukastiheyden perushinnan sijaan sosiaali- ja terveydenhuollon asukastiheyden perushinnasta.

17 §. *Maakuntien muiden tehtävien laskennallisten kustannusten perusteet.* Rahoituslakiehdotuksen pykälään sisältyy maakunnan muiden tehtävien rahoitus, joka ehdotusta laadittaessa kattoi pelastustoimen rahoituksen. Pykälää ja sen otsikkoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että pykälään kootaan maakuntien muiden tehtävien laskennallisten kustannusten perusteet lain 9 §:ssä ehdotettuja sosiaali- ja terveydenhuollon laskennallisten kustannusten perusteita vastaavasti. Lakiin ehdotetaan sisällytettävän ja sanotussa pykälässä mainittavaksi myös maakunnan muihin tehtäviin perustuvat rahoituksen määräytymisperusteet.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin maakunnan muiden tehtävien valtion rahoituksen laskennallisten kustannusten kokonaisuuden muodostamisesta. Laskennalliset kustannukset muodostuisivat pykälässä säädettävästä asukasperusteisesta osuudesta, johon lisättäisiin 18 ja 19 §:ssä ehdotettujen kasvupalvelua kuvaavien tekijöiden ja maatalousyritysten perusteella sekä 20 §:ssä ehdotetun maakunnan muiden tehtävien asukastiheyskertoimen perusteella määräytyvät kustannukset.

Pykälän 2 momenttiin sisältyisi valtuutus säätää valtioneuvoston asetuksella tarkemmin maakuntien muiden tehtävien asukaskohtaisesta perushinnasta.

18 §. *Kasvupalvelukerroin.* Pykälässä säädettäisiin kasvupalvelukertoimen muodostamisesta sekä kertoimen perusteella määräytyvistä laskennallisista kustannuksista. Kasvupalvelukertoimen määrittely perustuisi työ- ja elinkeinohallinnolta maakunnille siirtyvien tehtävien keskeisiä kustannuksia määrittäviin tekijöihin.

Kertoimen laskennan osatekijöinä ehdotetaan käytettäväksi työttömien työnhakijoiden määrää, työttömyysastetta ja yritysten toimipaikkojen määrää. Jokaiselle maakunnalle laskettaisiin näiden osatekijöiden ja niille asetettujen painotusten perusteella kasvupalvelukerroin. Kerroin kuvaisi maakunnan tilaa suhteessa maan keskiarvoon ja muihin maakuntiin. Maakunnan kasvupalvelukerroin laskettaisiin jakamalla maakunnan työttömien työnhakijoiden määrä, työttömyysaste ja yritysten toimipaikkojen määrä vastaavilla valtakunnallisilla tekijöillä ja kertomalla saadut osamäärät osatekijöille määritellyillä painokertoimilla sekä summaamalla nämä lopuksi yhteen.

Työttömien työnhakijoiden määrän painotukseksi ehdotetaan 60 prosenttia. Työttömyyden hoidosta aiheutuu maakunnille kustannuksia. Työvoimapolitiittisten toimien pääasiallisena kohderyhmänä ovat työttömät ja pitkäaikaistyöttömyyden kasvaessa yhä enemmän pitkäaikaistyöttömät. Työttömien ja pitkäaikaistyöttömien työllistyminen avoimille työmarkkinoille vaatii usein aluksi työllisyyden hoidon palveluja, osaamisen puutteet ovat suurimpia, ja näihin sekä koulutuksella että palkkatuetulla työllä pyritään vaikuttamaan.

Työttömyysasteen painotukseksi ehdotetaan 15 prosenttia. Työttömyysaste osana kasvupalvelukerrointa painottaa maakunnille työttömyyden hoidosta aiheutuvia kustannuksia. Prosentuaalinen kriteeri tasaa erikokoisten maakuntien välistä määrärahan jakautumista.

Yritysten toimipaikkojen painotukseksi ehdotetaan 25 prosenttia. Yritysten toimipaikkojen määrään perustuva kriteeri kannustaa maakuntia toimiin, joilla yritysten määrä lisääntyy. Yritysten määrällä on keskeinen merkitys uusien työpaikkojen syntymiselle ja talouskasvulle.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tiedoista, joita kerrointa laskettaessa käytettäisiin. Työttömien työnhakijoiden määrää ja työttömyysastetta koskevat tiedot saataisiin työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilastosta. Tietoja käytettäisiin varainhoitovuotta edeltävää vuotta edeltävältä kalenterivuodelta. Yritysten toimipaikkojen osalta käytettäisiin viimeisimpiä laskentahetkellä käytettävissä olevia Tilastokeskuksen tietoja.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin kertoimen perusteella määräytyvien laskennallisten kustannusten laskennasta. Laskennalliset kustannukset muodostuisivat kertomalla kasvupalvelun perushinta koko maan asukasmäärällä ja 1 momentissa tarkoitetulla kertoimella. Kasvupalvelun perushinnasta säädettäisiin 4 momentin nojalla tarkemmin asetuksella.

Seuraavilta nykyisiltä momenteilta rahoitettujen tehtävien perusteella määräytyvien laskennallisten kustannusten muodostama osuus maakuntien valtionrahoituksen pohjasta kohdennettaisiin ehdotetun pykälän perusteella maakunnille: määräosa työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenoista (32.30.01), Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (32.30.51), Kansainvälistymisavustus yritysten yhteishankkeisiin (32.20.43), Yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukeminen (32.30.45).

19 §. Maatalousyrityskerroin. Pykälässä säädettäisiin maatalousyrityskertoimen laskennasta sekä kertoimen perusteella laskettavista kustannuksista. Maatalousyrityksen määrittely perustuisi maatalousyrittäjien lomituspäätösmaailman maatalousyrityksen määrittelyyn, jonka mukaan maatalousyrityksellä tarkoitetaan kotieläintuotantoa, jota harjoitetaan itsenäisenä taloudellisenä yksikkönä. Lisäksi rajauksena olisi, että yrityksessä toimisi vuosilomaan oikeutettu päätoiminen maatalousyrittäjä.

Maatalousyrityskertoimen määrittely perustuisi maatalousyritysten lomituspäätöseläimistä maakunnille siirtyvien tehtävien keskeisiä kustannuksia määrittäviin tekijöihin. Kerroin määrittää maakunnan tehtävien ja rahoitusjärjestelmän kannalta varsin pientä osaa kustannuksista. Maatalousyrityskertoimeen perustuvan rahoituksen kohdentamisen vaihtoehtona on arvioitu myös asukasperusteista rahoitusta. Kotieläintuotantoon keskittyneet maatalousyritykset ja näin ollen lomituspäätöseläimien tarve jakaantuu maakunnittain kuitenkin hyvin epätasaisesti eikä kapitaa-tiorahoitusta voi pitää perusteltuna.

Pykälän 1 momentin mukaan maatalousyrityskerroin laskettaisiin jakamalla maakunnassa sijaitsevien maatalousyritysten lukumäärä koko maan vastaavien yritysten lukumäärällä. Jokaiselle maakunnalle laskettaisiin maatalousyrityskerroin, joka kuvaisi maakunnan tasoa suhteessa maan keskiarvoon ja muihin maakuntiin. Kertoimen laskentaperusteena olisi maatalousyritys maatalousyrittäjän sijaan, koska maatalousyrittäjä voi asua eri paikkakunnalla kuin missä hänen yrityksensä sijaitsee. Perusteltua on, että laskennalliset kustannukset ja niiden pohjalta määräytyvä rahoitus kohdentuisivat maakuntiin, joissa yritykset sijaitsevat ja lomituspäätösjärjestetään.

Pykälän 2 momentin nojalla maakunnan maatalousyritysten perusteella määräytyvät laskennalliset kustannukset laskettaisiin kertomalla koko maan asukasmäärä maakunnan maatalousyrityskertoimella sekä maatalousyritysten perushinnalla, josta säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Pykälän 1 momentissa tarkoitettua kerrointa laskettaessa käytettäisiin maakunnan tietoja maakunnassa sijaitsevien maatalousyritysten lukumäärästä edelliseltä kalenterivuodelta. Siirtymäsääntönsä nojalla vuonna 2019 ja 2020 käytettäisiin kuitenkin vielä Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tietoja.

Seuraavilta nykyisiltä momenteilta rahoitettujen tehtävien perusteella määräytyvien laskennallisten kustannusten muodostama osuus maakuntien valtionrahoituksen pohjasta kohdennettaisiin ehdotetun pykälän perusteella maakunnille: valtion korvaus maatalousyrittäjien lomituspalvelujen kustannuksiin (33.80.40) ja valtion korvaus maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituspalvelujen hallintomenoihin (33.80.50).

20 §. Maakunnan muiden tehtävien asukastiheyskerroin. Rahoituslakiehdotukseen sisältyy ehdotus sosiaali- ja terveydenhuollon laskennallisia kustannuksia määrittäväksi asukastiheyskertoimeksi. Myös maakunnan muista tehtävistä aiheutuviin kustannuksiin liittyy tekijöitä, joiden osalta maantieteelliset olosuhteet ja asukastiheys niitä ilmentävänä tekijänä ovat merkittäviä. Asukastiheyskertoimen perusteella määriteltyjen laskennallisten kustannusten tarkoituksena on korvata harvasta asutuksesta maakunnalle aiheutuvia kustannuksia. Tämän vuoksi myös maakunnan muiden tehtävien laskennallisten kustannusten määräytymisperusteeksi ehdotetaan asukastiheyttä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin asukastiheyskertoimen määräytymisperusteesta, jonka perusteella kullekin maakunnalle määräytyy maakuntakohtainen asukastiheyskerroin. Maakunnan asukastiheyskerroin saataisiin jakamalla koko maan keskimääräinen asukastiheys maakunnan asukastiheydellä. Laskennassa käytettäisiin väestötietojärjestelmän tietoja asukasmäärästä varainhoitovuotta edeltäneen vuoden lopusta sekä Tilastokeskuksen tietoja maakuntien maapinta-alasta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin maakunnalle asukastiheyskertoimen perusteella määräytyvien laskennallisten kustannusten laskentatapa. Asukastiheyden perusteella määräytyvät maakunnan laskennalliset kustannukset laskettaisiin kertomalla asukasta kohden määritelty asukastiheyden perushinta maakunnan asukasmäärällä ja asukastiheyskertoimella.

Maakuntien muiden tehtävien asukastiheyden perushinnasta säädettäisiin 3 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksella.

18–29 §:n numerointi. Täydentävällä hallituksen esityksellä ehdotetaan lisättävän rahoituslakiehdotuksen 4 lukuun uusia pykäläitä. Tämän vuoksi alkuperäiseen ehdotuksen sisältyvien pykäläiden numerointi muuttuu luvusta 5 alkaen siten, että alkuperäisen ehdotuksen 18–29 §:n numerointi muuttuu 21–32 §:ksi.

21 §. Valtion rahoituksen hallinnointi. Pykälässä säädetään rahoituslaissa säädettyjen rahoituksen kohdentamisperusteiden, tehtäväkohtaisten painotusten, tarvetekijöiden painokertoimien ja indikaattorien painoarvojen määräajoin tehtävästä tarkistamisesta. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan täydennettäväksi siten, että myös 18 §:ssä ehdotetut kasvupalvelukertoimen osatekijöiden painotukset tarkistettaisiin määräaikaistarkistuksessa.

23 §. Saamatta jääneen etuuden suorittaminen. Täydentävän esityksen antamisen myötä rahoituslakiehdotuksen pykälännumerointi muuttuu. Tämän vuoksi ehdotettuun pykälään tehtäisiin tekninen muutos oikaisumenettelyä koskevaan viittaukseen.

29 §. Voimaantulo. Ehdotetun pykälän 2 momentista poistettaisiin toinen lause 3 §:ään ehdotetun muutoksen takia. Ehdotettuun pykälään lisättäisiin 3 momentti. Siirtymäsäännöksen mukaan maatalousyrittäjäkertoimen määrittelyssä käytettäisiin vuoden 2019 ja 2020 rahoitusta laskettaessa Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tietoja maakunnassa sijaitsevien kotieläintaloutta harjoittavien maatalousyrittäjien lukumäärästä, koska maakuntien tietoja ei olisi vielä saatavissa.

30 §. *Valtion rahoituksen määräytyminen vuosina 2019 ja 2020.* Pykälän 1 momentin mukaan valtion rahoitus vuonna 2019 vastaisi maakuntien lakisääteisistä tehtävistä aiheutuvien kustannusten yhteismäärää. Valtion rahoitus kohdennettaisiin kullekin maakunnalle sillä yhteismäärällä, joka aiheutuisi kustannuksina kyseisen maakunnan alueen kunnille 1 §:ssä tarkoitettuista lakisääteisistä tehtävistä. Koska maakunnille siirtyvät muut kuin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen lakisääteiset tehtävät siirtyvät maakunnille pääosin valtiolta, ja ovat osin keskitettyjä maakuntien lukumäärää vähäisemmälle määrälle toimijoita, tehtävien nykyisiä kustannuksia ei voida kohdentaa maakunnittain suoraan maantieteellisesti kuntien järjestämisvastuulle kuuluvia tehtäviä vastaavasti. Tämän vuoksi kohdennus joudutaan toteuttamaan osin laskennallisesti. Laskennallisen kohdennuksen perustaksi kukin ministeriö tuottaa oman pääluokkansa osalta määrärahojen maakunnittaisesta kohdentumisesta laskennallisen jaon valtiovarainministeriön käyttöön. Valtiovarainministeriö vastaa kokonaislaskelmien tekemisestä ministeriöiltä saatujen tietojen perusteella. Pykälän 5 momenttiin sisältyvä valtuutussäännöksen perusteella valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin laskennallista kohdentamista koskevasta menettelystä.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi myös valtion rahoituksen kohdentamisen painotuksista vuonna 2019. Laskenta on tehty vuoden 2017 laskelmien tasolla, minkä vuoksi siirtymäsäännöstä jouduttaneen tarkistamaan vuonna 2018.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tarkemmin siitä, minkä vuoden tietojen perusteella lakisääteisten tehtävien kustannukset otettaisiin huomioon. Lähtökohtana olisi vastaavien tehtävien kustannusten keskiarvo vuosina 2017 ja 2018. Kustannustietoina käytettäisiin Tilastokeskuksen keräämiä vuoden 2017 lopullisia tietoja ja vuoden 2018 talousarviotietoja. Jos vahvistettuja tietoja ei olisi käytettävissä vuodelta 2017, käytettäisiin silloinkin Tilastokeskuksen keräämiä talousarviotietoja. Lisäksi kunnilta maakunnille siirtyvien kunnallisen maataloustukihallinnon ja maakuntaliittojen lakisääteisten tehtävien kustannukset otettaisiin huomioon siten, että lähtökohtana olisi Maaseutuviraston maaseutuhallinnon erilliskyselyyn ja valtiovarainministeriön maakuntien liitoille tekemään kyselyyn perustuva kuntien vastaavien tehtävien kustannusten keskiarvo vuosina 2017 ja 2018. Lähtökohtana käytettyjen tietojen pohjalta laadittaisiin arvio vuoden 2019 kustannuksista. Arviossa otettaisiin huomioon 5 §:n 1 momentissa tarkoitettu asiakas- ja käyttömaksujen sekä myyntitulojen vähennys, 5 §:n 2 momentissa tarkoitettujen valtion toimenpiteistä aiheutuvat muutokset kustannuksiin sekä kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 57 §:n 2 momentissa tarkoitettujen peruspalvelujen hintaindeksin arvioitu muutos. Valtiolta maakunnille siirtyvien tehtävien rahoitus otettaisiin huomioon siten kuin valtion talousarvioesityksessä vuodelle 2019 esitetään.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin 2 momentissa tarkoitettujen laskelmien tarkistamisesta vuonna 2019. Laskelmat tehtäisiin uudelleen Tilastokeskuksen vuosilta 2017 ja 2018 laatimien lopullisten kunnittaiten kustannustietojen keskiarvon perusteella. Uudet laskelmat olisivat vuodesta 2020 maakuntien valtionrahoituksen perusteena. Jos kuitenkin vuoden 2018 osalta ei olisi käytettävissä lopullisia tilinpäätöstietoja laskelmia tarkistettaessa, käytettäisiin kyseisen vuoden osalta edelleen Tilastokeskuksen keräämiä vuoden 2018 talousarviotietoja. Tässä tapauksessa 2 momentissa tarkoitettujen laskelmien tarkistettaisiin vielä vuonna 2020 siten, että sekä vuoden 2017 että vuoden 2018 osalta käytettäisiin lopullisia tilinpäätöstietoja. Silloin uudet laskelmat olisivat vasta vuodesta 2021 lukien maakuntien valtionrahoituksen perusteena.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin muiden kuin kunnilta siirtyvien sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen lakisääteisten tehtävien rahoituksen tarkistamisesta varainhoitovuodelle 2020. Kustannusten muutos otettaisiin huomioon siten kuin 6 §:n 5 momentissa säädetään.

Pykälän 5 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettujen maakuntien rahoituksen laskennallista kohdentamista koskevasta menettelystä ja 2 momentissa tarkoitettua laskelmia koskevien tietojen keräämisestä sekä laskelmien tarkistamisesta.

31 §. *Valtion rahoituksen määräytyminen vuosina 2020–2023.* Pykälään ehdotetaan lisättävän 3 momentti rahoituslakiehdotuksen 7 §:n soveltamisalan laajentamisesta siirtymäkaudella. Ehdotuksen perusteella siirtymäkauden aikana yksittäisten maakuntien merkittäviin laskennalliseen malliin siirtymisestä aiheutuviin rahoitusongelmiin voitaisiin kohdentaa tarkoitusta varten varattua harkinnanvaraista rahoitusta. Myös siirtymäsäännöksessä tarkoitettuun harkinnanvaraisen rahoituksen hakemiseen ja myöntämiseen sovellettaisiin, mitä 7 ja 22 §:ssä harkinnanvaraisesta rahoituksesta säädetään.

32 §. *Valtion rahoituksen tasoa koskeva poikkeussäännös vuosina 2020 ja 2021.* Pykälässä on ehdotettu säädettävän 6 §:ssä tarkoitettujen rajoittimen tasosta siirtymäaikana vuosina 2020 ja 2021. Pykälää ehdotetaan muutettavan 6 §:ään ehdotettujen muutosten vuoksi siten, että viittaus kohdentuisi 6 §:n 2 momenttiin ja vain rajoittimen piirissä olevien 3 luvun laskennallisten kustannusten perusteiden tarkistukseen.

1.2 Maakuntalain, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain voimaapanolaista annettu laki

47 §. *Valtionavustusten takaisinperinnästä luopuminen.* Pykälässä säädettäisiin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen rakennuksiin myönnettyjen valtionavustusten takaisinperinnästä luopumisesta sosiaali- ja terveydenhuollon sekä maakuntauudistuksen toimeenpanon yhteydessä. Pykälän nojalla kunnalta tai kuntayhtymältä ei perittäisi takaisin valtionavustusta, jonka se on saanut sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionavustuksesta annetun lain, sosiaali- ja terveydenhuollon rakennusten sisäilma- ja kosteusvauriohankkeisiin myönnettävästä valtionavustuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen, palosuojelurahastolain tai öljysuojarahastosta annetun lain perusteella, jos kunta tai kuntayhtymä luovuttaa rakennuksen hallinnan tai omistusoikeuden, muuttaa rakennuksen käyttötarkoitusta tai rakennus jää kokonaisuudessaan käyttämättömäksi 1 päivänä maaliskuuta 2018 jälkeen. Rakennuksilla tarkoitettaisiin myös pelastustoimen harjoitusalueiden rakennelmia. Lisäksi edellytettäisiin, että kunta tai kuntayhtymä voisi tarvittaessa, eli esimerkiksi valtioavustuksen myöntäneen viranomaisen tiedustellessa, osoittaa omistuksen tai hallinnan luovutuksen tapahtuneen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuussa olevan maakunnan suostumuksella. Maakunnan suostumuksella osoitettaisiin, ettei rakennusta enää tarvittaisi sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen toiminnassa.

1.3 Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista

5 §. *Hankintayksiköt.* Pykälän 1 momentin 1 kohtaa muutettaisiin siten, että julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain hankintayksiköksi katsottaisiin myös maakunta. Nämä uudet viranomaisyksiköt muodostavat oman hankintayksiköksi katsottavan oikeushenkilönsä. Myös maakuntien liikelaitokset olisivat 1 momentin 1 kohdan mukaisia hankintayksiköitä, sillä ne kuuluvat välittömästi maakuntien organisaatioon. Maakuntien palvelukeskukset olisivat sen sijaan 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuja julkisoikeudellisia laitoksia. Säännös perustuu Euroopan parlamentin ja neuvoston julkisista hankinnoista ja direktiivin 2004/18/EY kumoamisesta antaman direktiivin 2014/24/EU 2 artiklan 1 kohdan 1 alakohtaan, jonka mukaan direktiivin soveltamisalaan kuuluvilla hankintaviranomaisilla tarkoitetaan valtion viranomaisia, alue- tai paikallisviranomaisia, julkisoikeudellisia laitoksia sekä yhden tai useamman tällaisen viranomaisen tai julkisoikeudellisen laitoksen muodostamia yhteenliitty-

miä. Jotta kaikki Suomen alue- ja paikallisviranomaiset olisivat asianmukaisesti direktiivin ja kansallisen hankintalainsäädännön soveltamisalassa, olisi edellä mainitut viranomaiset lisättävä lain hankintayksikkömääritelmään. Muiden maakuntien määräysvallassa olevien tai muutoin sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistukseen liittyvien yksiköiden, kuten osakeyhtiöiden, asema hankintayksikköinä määräytyisi julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 5 §:n 1 momentissa säädettyjen muiden hankintayksikkömääritelmien kautta. Mikäli näiden osalta hankintayksikön tunnusmerkistö ei täyty, ei julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain säännöksiä sovellettaisi tällaiseen oikeushenkilöön sen tehdessä hankintoja.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Ehdotus rahoituslakiehdotuksen täydentämisestä sisältää viisi asetuksenantovaltuutta valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettävistä asioista. Lakiehdotuksen 3 §:n 4 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin pykälän 2 momentissa tarkoitettujen valtion rahoituksen osuuksien painotuksista. Lakiehdotuksen 18 §:n 4 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin kasvupalvelutekijöiden perushinnasta. Lakiehdotuksen 19 §:n 3 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin kotieläintaloutta harjoittavan maatalousyrittäjien perushinnasta. Lakiehdotuksen 20 §:n 3 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin maakuntien muiden tehtävien asukastiheyden perushinnasta. Lakiehdotuksen 30 §:n 5 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin 1 momentissa tarkoitettujen maakuntien rahoituksen laskennallista kohdentamista koskevasta menettelystä ja 2 momentissa tarkoitettua laskelmia koskevien tietojen keräämisestä sekä laskelmien tarkistamisesta

3 Voimaantulo

Maakuntien rahoituslaki täydennyksineen ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019 ja voimaantulolaki 1 päivänä heinäkuuta 2017. Julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain muutos ehdotetaan tulemaan voimaan samanaikaisesti maakuntalain kanssa. Lisäksi lakiehdotukseen sisältyisi siirtymäsäännös, jonka mukaan vuoden 2019 ja 2020 rahoitusta laskettaessa kotieläinmaatalousyrittäjien määrittelyssä käytetään Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tietoja maakunnassa sijaitsevien maatalousyrittäjien lukumäärästä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotusten täydennykset ja lakiehdotus:

1.

Laki

maakuntien rahoituksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Valtion rahoitus maakunnille niiden järjestämisvastuulle kuuluvien tehtävien kustannusten kattamiseksi myönnetään tämän lain nojalla siltä osin kuin ei toisin säädetä tai valtion talousarviossa määrätä. Maakuntien tehtävistä säädetään tarkemmin maakuntalain (/) 6 §:ssä.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

4) *vieraskielisellä* henkilöä, joka on ilmoittanut väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 3 §:ssä tarkoitettuun väestötietojärjestelmään äidinkielekseen muun kielen kuin suomen, ruotsin tai saamen kielen;

5) *maakunnan* muilla tehtävillä maakuntalain 6 §:n 1 momentin 3-26 kohdassa sekä 2 momentissa tarkoitettuja tehtäviä;

6) *kasvupalvellulla* toimenpiteitä alueiden kehittämisen, kestävän taloudellisen kasvun, yrittäjyyden, työvoiman saatavuuden ja työmarkkinoiden toimivuuden edistämiseksi sekä työllisyyden, työllistymisen, kotoutumisen ja yritystoiminnan edellytysten edistämiseksi;

7) *maatalousyrittäjä* maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996) 2 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua maatalousyrittäjästä, jossa toimii vuosilomaan oikeutettu päätoiminen maatalousyrittäjä.

3 §

Valtion rahoitus maakunnille

Maakunnille myönnetään valtion rahoitusta maakunnan asukasmäärän, sosiaali- ja terveydenhuollon ikäryhmäkohtaisten tekijöiden ja palvelujen tarvetta kuvaavien tekijöiden sekä kasvupalvelua kuvaavien tekijöiden, maatalousyrittäjien määrän, asukastiheyden, vieraskielisyyden, kaksikielisuuden ja saaristoisuuden sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimien perusteella siten kuin jäljempänä tarkemmin säädetään.

Kullekin maakunnalle myönnetään valtion rahoituksena euromäärä, joka saadaan laskettaessa yhteen 9 §:ssä tarkoitetut sosiaali- ja terveydenhuollon laskennalliset kustannukset ja 17 §:ssä tarkoitetut maakunnan muiden tehtävien laskennalliset kustannukset.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin 1 momentissa tarkoitettujen osuuskien painotuksista.

5 §

Valtion rahoituksen perusteena olevat kustannukset

Valtion rahoituksen perusteena käytetään 3 luvussa tarkoitettuja laskennallisia kustannuksia tarkistettaessa maakuntien sosiaali- ja terveydenhuollon toteutuneiden käyttökustannusten kahden viimeisimmän tilastoidun vuoden keskiarvoa. Lain 4 luvussa tarkoitettuja laskennallisia kustannuksia tarkistettaessa valtion rahoituksen perusteena käytetään maakuntien muiden tehtävien toteutuneita kustannuksia viimeisimmiltä tilastoidulta vuodelta. Huomioitavista kustannuksista vähennetään vuosikohtaisesti maakuntien perimät asiakas- ja käyttömaksut sekä maakuntien saamat myyntitulot.

Valtion rahoituksen laskennallisten kustannusten tarkistuksessa otetaan huomioon maakuntien järjestämisvastuulle kuuluvien tehtävien laajuuden tai laadun muutos, jos se aiheutuu asianomaisista tehtävää koskevasta laista tai asetuksesta, lakiin tai asetukseen perustuvasta valtion viranomaisen määräyksestä tai valtion talousarviosta. Valtion rahoitusta voidaan korottaa tai alentaa tehtävien laajuuden tai laadun muutoksen perusteella. Tehtävien laajuuden tai laadun muutos voi perustua valtion talousarvioon siltä osin kuin maakunnan tehtäviä koskevasta lainsäädännöstä ei muuta aiheudu.

6 §

Valtion rahoituksen tarkistaminen

Valtion rahoituksen varainhoitovuotta koskeva taso määräytyy vuosittain tarkistamalla 3 ja 4 luvussa tarkoitettujen laskennallisten kustannusten perusteet ottaen huomioon 5 §:n 1 momentissa tarkoitetut toteutuneet kustannukset, 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu tehtävien laajuuden tai laadun muutos sekä arvioitu maakuntien perimien asiakas- ja käyttömaksujen sekä myyntitulojen yhteismäärä.

Toteutuneet käyttökustannukset otetaan huomioon 3 luvun laskennallisten kustannusten perusteita tarkistettaessa siihen määrään asti, että käyttökustannusten vuosittainen kasvu vastaa enintään prosenttimäärää, joka on 5 momentissa tarkoitetun maakuntaindeksin toteutunut muutos lisättyinä 0,5 prosenttiyksiköllä. Toteutuneet kustannukset otetaan huomioon 4 luvun laskennallisten kustannusten perusteita tarkistettaessa siihen määrään asti, että kustannusten vuosittainen kasvu vastaa enintään prosenttimäärää, joka on maakuntaindeksin toteutunut muutos kerrottuna luvulla 0,4. Vuosittaista muutosta laskettaessa ei oteta huomioon sitä osuutta kustannuksista, joka vastaa 5 §:n 2 momentin nojalla laskennallisiin kustannuksiin tarkistuksen kohteena olevina vuosina tehtyjä tarkistuksia.

Toteutuneet käyttökustannukset otetaan huomioon 3 luvun laskennallisten kustannusten perusteita tarkistettaessa 2 momentissa säädetyn ylittävältä osalta, jos se on välttämätöntä peruspalvelujen saatavuuden turvaamiseksi. Edellä 5 §:n 2 momentissa tarkoitettujen tehtävien laajuuden tai laadun muutokset otetaan huomioon ennen tässä momentissa tarkoitettua käyttökustannusten huomioon ottamista. Peruspalvelujen saatavuuden turvaamisen arvioinnissa otetaan huomioon peruspalvelujen saatavuuden toteutunut kehitys ja arviot saatavuuden ongelmista sekä maakuntien mahdollisuudet toteuttaa taloutensa ja toimintansa muutoksia.

Arviointi tarpeesta ottaa 3 momentissa tarkoitetut toteutuneet käyttökustannukset huomioon tehdään julkisen talouden suunnitelmaa ja valtion talousarvioesitystä valmisteltaessa. Arviointi perustuu:

1) sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (xx/xxxx) 30 §:ssä tarkoitettuun selvitykseen; ja

2) muihin julkisen talouden suunnitelmaa tai valtion talousarvioesitystä valmisteltaessa käytävissä oleviin maakuntien talouden tai palvelujärjestelmän tilaa koskeviin selvityksiin ja tietoihin.

Valtion rahoituksen tarkistuksessa otetaan lisäksi huomioon 3 luvun laskennallisten kustannusten perusteiden osalta arvioitu kustannustason muutos, joka määräytyy maakuntaindeksin mukaisesti. Jäljempänä 4 luvussa säädettyjen laskennallisten kustannusten perusteiden osalta otetaan huomioon kuitenkin vain kustannustason muutos, joka saadaan kertomalla maakuntaindeksin mukaisesti määräytyvä arvioitu kustannustason muutos luvulla 0,4. Maakuntaindeksiä laskettaessa yleisen ansiotasoindeksin painokerroin on 0,45, kuluttajahintaindeksin 0,40 ja maakuntatyönantajan sosiaaliturvamaksujen vuotuisen muutoksen 0,15. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin maakuntaindeksin laskennasta.

Maakunnan perimien asiakas- ja käyttömaksujen sekä myyntitulojen yhteismäärä tarkistetaan varainhoitovuosittain ottamalla huomioon uusimmat käytössä olevat tiedot toteutuneista maakunnan asiakas- ja käyttömaksutuloista ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) 2 §:n 2 momenttiin perustuvista asiakasmaksujen muutoksista sekä maakunnan saamista myyntituloista.

8 §

Taloudellisissa vaikeuksissa olevan maakunnan valtion rahoitus

Jos maakunnan taloudelliset vaikeudet ovat pitkäkestoisia ja uhkaavat vaarantaa maakunnan taloudelliset sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämiseen tai muiden tehtävien hoitamiseen liittyvät edellytykset selvitä tehtävistään eikä 1 momentissa tarkoitettua lainaa tai takausta voida pitää riittävänä tai tarkoituksenmukaisena keinona maakunnan taloudellisten ongelmien ratkaisemiseksi, valtion varoista voidaan myöntää maakunnalle valtionavustusta valtionavustuslain (688/2001) mukaisesti. Lisäksi valtionavustuksen myöntämisen edellytyksenä on, että sitä voidaan pitää välttämättömänä maakunnan järjestämien sosiaali- ja terveyspalvelujen tai muiden tehtävien hoitamisen turvaamiseksi.

9 §

Sosiaali- ja terveydenhuollon laskennallisten kustannusten perusteet

Edellä 1 momentissa saatuun summaan lisätään maakunnan terveyden-, vanhusten- ja sosiaalihuollon palvelujen käyttöä kuvaavien tarvetekijöiden, vieraskielisyyden, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen vaikuttavan asukastiheyden, kaksikielisyyden ja saaristoisuuden perusteella sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen määritellyt laskennalliset kustannukset.

13 §

Sosiaali- ja terveydenhuollon asukastiheyskerroin

HE 57/2017 vp

Maakunnan sosiaali- ja terveydenhuollon asukastiheyskerroin lasketaan jakamalla koko maan keskimääräinen asukastiheys maakunnan asukastiheydellä. Kerrointa laskettaessa käytetään väestötietojärjestelmän tietoja asukasmääristä varainhoitovuotta edeltävästä vuodenvaihteesta sekä Tilastokeskuksen tietoja maapinta-alasta.

Asukastiheyden perusteella määräytyvät maakunnan laskennalliset kustannukset lasketaan kertomalla asukasta kohden määritelty sosiaali- ja terveydenhuollon asukastiheyden perushinta maakunnan asukasmäärällä ja sosiaali- ja terveydenhuollon asukastiheyskertoimella. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin sosiaali- ja terveydenhuollon asukastiheyden perushinnasta.

17 §

Maakuntien muiden tehtävien laskennallisten kustannusten perusteet

Maakunnan muiden tehtävien laskennalliset kustannukset muodostuvat kertomalla asukas-kohtainen maakunnan muiden tehtävien perushinta maakunnan asukasmäärällä ja lisäämällä tuloon maakunnan kasvupalvelua kuvaavien tekijöiden, maatalousyriyten ja maakunnan muiden tehtävien asukastiheyden perusteella määritellyt laskennalliset kustannukset.

18 §

Kasvupalvelukerroin

Maakunnan kasvupalvelukerroin lasketaan jakamalla maakunnan työttömien työnhakijoiden määrä, työttömyysaste ja yritysten toimipaikkojen lukumäärä vastaavilla valtakunnallisilla tekijöillä ja kertomalla saadut ja viimeksi summattavat osamäärät osatekijöille määritellyillä painotuksilla. Painotukset ovat seuraavat:

Työttömät työnhakijat	60 prosenttia
Työttömyysaste	15 prosenttia
Yritysten toimipaikat	25 prosenttia

Kerrointa laskettaessa käytetään työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilaston tilastotietoja työttömien työnhakijoiden määrästä ja työttömyysasteesta sekä Tilastokeskuksen tilastotietoja yritysten toimipaikosta. Työttömien työnhakijoiden määrän ja työttömyysasteen osalta tietoja käytetään varainhoitovuotta edeltävää vuotta edeltävältä kalenterivuodelta sekä yritysten toimipaikkojen osalta viimeisintä laskentahetkellä käytettävissä olevaa tietoa.

Kasvupalvelua kuvaavien tekijöiden perusteella määräytyvät laskennalliset kustannukset lasketaan kertomalla kasvupalvelun perushinta koko maan asukasmäärällä ja maakunnan kasvupalvelukertoimella.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin kasvupalvelun perushinnasta.

19 §

Maatalousyriytenkerroin

Maakunnan maatalousyriytenkerroin lasketaan jakamalla maakunnassa sijaitsevien maatalousyriyten lukumäärä vastaavalla koko maan lukumäärällä. Kerrointa laskettaessa käytetään maakunnan tietoja maakunnassa sijaitsevien maatalousyriyten lukumäärästä varainhoitovuotta edeltävää vuotta edeltävältä kalenterivuodelta.

HE 57/2017 vp

Maakunnan maatalousyritysten perusteella määräytyvät laskennalliset kustannukset lasketaan kertomalla maatalousyritysten perushinta koko maan asukasmäärällä ja maakunnan maatalousyrityskertoimella.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin maatalousyrityksen perushinnasta.

20 §

Maakunnan muiden tehtävien asukastiheyskerroin

Maakunnan muiden tehtävien asukastiheyskerroin lasketaan jakamalla koko maan keskimääräinen asukastiheys maakunnan asukastiheydellä. Kerrointa laskettaessa käytetään väestötietojärjestelmän tietoja asukasmääristä varainhoitovuotta edeltävästä vuodenvaihteesta sekä Tilastokeskuksen tietoja maapinta-alasta.

Asukastiheyden perusteella määräytyvät maakunnan laskennalliset kustannukset lasketaan kertomalla asukasta kohden määritelty maakunnan muiden tehtävien asukastiheyden perushinta maakunnan asukasmäärällä ja maakunnan muiden tehtävien asukastiheyskertoimella.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin maakunnan muiden tehtävien asukastiheyden perushinnasta.

21 §

Valtion rahoituksen hallinnointi

Valtiovarainministeriö valmistelee yhteistoiminnassa maakunnan lakisäätteisistä tehtävistä vastaavien ministeriöiden kanssa maakunnan lakisäätteisten tehtävien muutosten vaikutukset valtion rahoituksen perusteisiin valtion talousarvion valmistelua varten.

Edellä 9 §:n 3 momentissa säädetty tehtäväkohtaiset painotukset ja 12 §:n 1 momentissa säädettyjen indikaattoreiden painoarvot sekä 18 §:n 1 momentissa säädetty painotukset tarkistetaan vähintään neljän vuoden välein.

22 §

Valtion rahoituksen myöntäminen ja maksaminen

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

23 §

Saamatta jääneen etuuden suorittaminen

Jos oikaisuvaatimuksen tekemiselle 26 §:ssä säädetyn määräajan kuluttua ilmenee tietoja, jotka eivät ole olleet aikaisemmin tiedossa ja maakunnalta on tämän vuoksi jäänyt saamatta valtion rahoitusta, joka olisi lain mukaan kuulunut sille, on saamatta jäänyt euromäärä suoritettava maakunnalle. Suoritettavalle määrälle on maksettava korkolain (633/1982) 3 §:n 2 momentin mukainen vuotuinen korko sen kuukauden alusta, jona valtion rahoitus olisi tullut maksaa.

24 §

Perusteettoman edun palauttaminen

HE 57/2017 vp

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

25 §

Suoritusvelvollisuuden raukeaminen

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

26 §

Oikaisumenettely

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

27 §

Muutoksenhaku

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

28 §

Valtion rahoituksen määräytyminen siirrettäessä kunta toiseen maakuntaan

(Pykäläteksti pysyy muuttumattomana)

29 §

Voimaantulo

Lain 12 §:ää sovelletaan kuitenkin vasta 1 päivästä tammikuuta 2022.

Poiketen siitä mitä 19 §:n 1 momentissa säädetään, vuosien 2019 ja 2020 rahoitusta laskettaessa maatalousyrittäjäkertoimen määrittelyssä käytetään Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tietoja maakunnassa sijaitsevien maatalousyrittäjien lukumäärästä.

30 §

Valtion rahoituksen määräytyminen vuosina 2019 ja 2020

Valtion rahoituksen valtakunnallinen taso vuonna 2019 vastaa maakuntien lakisääteisten tehtävien järjestämisestä aiheutuvien kustannusten yhteismäärää. Valtion rahoitus kullekin maakunnalle vastaa asianomaisen maakunnan alueelle kuuluvien kuntien lakisääteisten tehtävien kustannusten sekä valtiolta maakunnille siirtyviin tehtäviin osoitetun maakunnittain laskennallisesti kohdennetun rahoituksen yhteismäärää. Lain 3 §:ssä tarkoitettujen osuuskuntien painotukset valtion rahoituksessa vuonna 2019 ovat seuraavat:

HE 57/2017 vp

Asukasperusteinen osuus	10,842 prosenttia
Ikäryhmäkohtaiset tarvetekijät	35,932 prosenttia
Sosiaali- ja terveystalvelujen tarvetekijät	46,114 prosenttia
Kasvupalvelua kuvaavat tekijät	2,952 prosenttia
Asukastiheys	1,528 prosenttia
Vieraskielisyys	1,325 prosenttia
Maatalousyritykset	0,916 prosenttia
Kaksikielisyys	0,284 prosenttia
Saaristoisuus	0,107 prosenttia

Kunnilta maakunnille siirtyvien lakisääteisten sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tehtävien kustannukset otetaan huomioon siten, että lähtökohtana on vastaavien tehtävien kustannusten keskiarvo vuosina 2017 ja 2018. Kustannusten keskiarvo lasketaan Tilastokeskuksen uusimpien käytettävissä olevien tilastotietojen ja siltä osin kun vahvistettuja tilastotietoja ei ole vielä käytettävissä Tilastokeskuksen keräämien kuntien talousarvotietojen perusteella. Lisäksi kunnilta maakunnille siirtyvien kunnallisen maataloustukihallinnon ja maakuntaliittojen lakisääteisten tehtävien kustannukset otetaan huomioon siten, että lähtökohtana on Maaseutuviraston maaseutuhallinnon erilliskyselyyn ja valtionvarainministeriön maakuntien liitoille tekemään kyselyyn perustuva kuntien vastaavien tehtävien kustannusten keskiarvo vuosina 2017 ja 2018. Kunnilta maakunnille siirtyvien lakisääteisten tehtävien kustannuksia koskevien tietojen perusteella laaditaan arvio vuoden 2019 kustannuksista siten, että otetaan huomioon 5 §:ssä tarkoitetut tarkistukset ja kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) 57 §:n 2 momentissa tarkoitetun peruspalvelujen hintaindeksin arvioitu muutos. Valtiolta maakunnille siirtyvien tehtävien rahoitus otetaan huomioon siten kuin valtion talousarvioesityksessä vuodelle 2019 esitetään.

Edellä 2 momentissa tarkoitetut laskelmat tarkistetaan kunnilta siirtyvien sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen lakisääteisten tehtävien kustannusten osalta vuonna 2019 Tilastokeskuksen vuosilta 2017 ja 2018 laatimien lopullisten kunnittaisten kustannustietojen keskiarvon perusteella. Jos vuoden 2018 osalta näitä tietoja ei ole vielä laskelmia tarkistettaessa käytettävissä, käytetään kyseisen vuoden osalta Tilastokeskuksen keräämiä kuntien talousarvotietoja. Tässä tapauksessa 2 momentissa tarkoitetut laskelmat tarkistetaan vielä vuonna 2020 Tilastokeskuksen vuosilta 2017 ja 2018 laatimien lopullisten kunnittaisten kustannustietojen keskiarvon perusteella. Sanottuihin lopullisiin tietoihin perustuvat laskelmat ovat tarkistusvuotta seuraavasta varainhoitovuodesta lukien maakuntien valtion rahoituksen tarkistamisen perusteena.

Muiden kuin kunnilta siirtyvien sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen lakisääteisten tehtävien rahoitus tarkistetaan vuonna 2019 siten kuin 6 §:n 5 momentissa säädetään.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitetun maakuntien rahoituksen laskennallista kohdentamista koskevasta menettelystä ja 2 momentissa tarkoitetusta laskelmia koskevien tietojen keräämisestä sekä laskelmien tarkistamisesta.

31 §

Valtion rahoituksen määräytyminen vuosina 2020–2023

Maakunnan rahoitusta voidaan korottaa vuosina 2020-2023 hakemuksesta harkinnanvaraisesti 7 §:ssä tarkoitetusti myös tilanteessa, jossa maakunta on rahoitusjärjestelmän muutoksesta aiheutuvien maakuntatalouden vaikeuksien vuoksi lisärahoituksen tarpeessa.

32 §

Valtion rahoituksen tasoa koskeva poikkeussäännös vuosina 2020—2021

Edellä 6 §:n 2 momentin säännöksistä poiketen vuosina 2020 ja 2021 toteutuneet kustannukset otetaan huomioon 3 luvun laskennallisten kustannusten perusteita tarkistettaessa siihen määrään asti, että maakuntien 5 §:n 1 momentissa tarkoitettujen käyttökustannusten vuosittainen kasvu vastaa enintään prosenttimäärää, joka on maakuntaindeksin toteutunut muutos lisätynä yhdellä prosenttiyksiköllä.

2.

Laki

maakuntalain, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain voimaannpanosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

47 §

Valtionavustusten takaisinperinnästä luopuminen

Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionavustuksesta annetun lain (733/1992) säännöksiä, valtionavustuslain (688/2001) nojalla sosiaali- ja terveydenhuollon rakennusten sisäilma- ja kosteusvauriohankkeisiin myönnettävästä valtionavustuksesta annettuja säännöksiä eikä palosuojelurahastolain (306/2003) ja öljysuojarahastosta annetun lain (1406/2004) säännöksiä avustuksen takaisinperinnästä sovelleta, jos kunnan tai kuntayhtymän omistama sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen rakennuksen omistus tai hallinta luovutetaan, käyttötarkoitus muutetaan tai rakennus tai sen osa poistetaan käytöstä 1 päivänä maaliskuuta 2018 tai sen jälkeen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen rakennuksen omistajan on tarvittaessa voitava osoittaa omistuksen tai hallinnan luovutuksen, käyttötarkoituksen muuttamisen tai käytöstä poistamisen tapahtuneen sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä vastuussa olevan maakunnan suostumuksella.

3.

Laki

julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016) 5 §:n 1 momentin 1 kohta seuraavasti:

5 §

Hankintayksiköt

Tässä laissa tarkoitettuja hankintayksiköitä ovat:

HE 57/2017 vp

1) valtion, kuntien, kuntayhtymien ja maakuntalaissa (/) tarkoitettujen maakuntien viranomaiset;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 18 päivänä toukokuuta 2017

Pääministeri

Juha Sipilä

Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen

3.

Laki

julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016) 5 §:n 1 momentin 1 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

5 §

Hankintayksiköt

Hankintayksiköt

Tässä laissa tarkoitettuja hankintayksiköitä ovat:

- 1) valtion, kuntien ja kuntayhtymien viranomaiset;
- 2)

Tässä laissa tarkoitettuja hankintayksiköitä ovat:

- 1) valtion, kuntien, kuntayhtymien ja maakuntalaissa (/) tarkoitettujen maakuntien viranomaiset;

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .*
